

**T. C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVINA HAZIRLANAN
ADAYLARIN MİZAÇ VE KARAKTER BOYUTLARI İLE
SINAV KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

LEYLA ÖZCAN

150131014

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. İSMET KIRPINAR

İSTANBUL 2018

**T. C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVINA HAZIRLANAN
ADAYLARIN MİZAÇ VE KARAKTER BOYUTLARI İLE
SINAV KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

LEYLA ÖZCAN

150131014

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. İSMET KIRPINAR

İSTANBUL 2018

TEZ ONAY SAYFASI

FSMVÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji tezli yüksek lisans programı 150131014 numaralı öğrencisi Leyla ÖZCAN'nın ilgili yönetmeliklerin belirlediği tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**Kamu Personeli Seçme Sınavına Hazırlanan Adayların Mizaç ve Karakter Boyutları İle Sınav Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” başlıklı tezi aşağıda imzaları olan jüri tarafından 20.06.2018 tarihinde oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmet KIRPINAR

(Jüri Başkanı-Danışman)

Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi

Prof. Dr. Sefa SAYGILI

(Jüri Üyesi)

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU

(Jüri Üyesi)

İstanbul Üniversitesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Leyla ÖZCAN

TEŞEKKÜR

Tez sürecimde danışmanlığımı üstlenen ve bu zorlu süreçte benden yardımlarını esirgemeyen **Prof. Dr. İsmet KIRPINAR'a** teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Çalışma kapsamında ölçek geliştirme, verilerin toplanması ve analizi gibi bir çok konuda her zaman fikrini aldığım **Dr. Öğr. Üyesi Melek ASTAR'a;**

Tez sürecime değerli bilgileri ile katkıda bulunan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen **Prof. Dr. Sefa SAYGILI' ya** teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Tüm yaşamım boyunca desteklerini ve ilgilerini benden esirgemeyen sevgili anne, babama ve kardeşlerime teşekkür ederim.

KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVINA HAZIRLANAN ADAYLARIN MİZAÇ VE KARAKTER BOYUTLARI İLE SINAV KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) hazırlanan adayların Mizaç ve Karakter Envanteri ile ölçülen kişilik özellikleri ve sınav kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada adayların KPSS sınavına yönelik kaygı düzeyleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki, envanter öncesi bireylere verilen kişisel bilgi formundaki bazı değişkenler ile ele alınmıştır.

Araştırmaya 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde KPSS sınavına girecek olan lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans son sınıf öğrencileri ile mezunlar olmak üzere 129'u kadın ve 121'i erkek toplam 250 aday katılmıştır. Verilerin toplanma sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ile “Revize Edilmiş Sınav Kaygı Ölçeği” ve “Mizaç ve Karakter Envanteri” kullanılmıştır.

Araştırma verileri, Sperman korelasyon analizi, Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis sıralamalı tek yönlü varyans analizleri kullanılarak elde edilmiştir. Bu istatistiksel işlemler ise SPSS-20 (Statistical Package for Social Sciences) kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, KPSS'ye hazırlanan adayların Mizaç ve Karakter Envanteri alt boyutları ile Revize Edilmiş Sınav Kaygı Ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmada ele alınan değişkenlerden cinsiyet, herhangi bir kurumda çalışma, aile gelir durumu, sınava

çalışmaktan dolayı stres altında hissetme ve mezun olunan bölümle alakalı KPSS atamalarını yeterli düzeyde bulup-bulmama değişkenlerinin sınav kaygısı ve kişilik özellikleri üzerinde etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: *Sınav Kaygısı, Kişilik Özellikleri, Mizaç, Karakter, Kamu Personeli Seçme Sınavı*

THE EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TEMPERAMENT AND CHARACTER DIMENSIONS OF CANDIDATES PREPARING FOR THE PUBLIC PERSONNEL SELECTION EXAMINATION AND CONCERNS OF EXAM

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the relationship between the personality traits, measured by Temperament and Character Inventory(TCI), and test anxiety, of the candidates preparing for the Public Personnel Selection Examination (Kamu Personel Seçme Sınavı:KPSS). The relationship between candidates' anxiety levels and personality traits for the KPSS test were discussed with some variables in the personal information form given to pre-inventory individuals.

A total of 250 candidates, 129 female and 121 male, including high school, secondary school, associate degree and undergraduate final grade students and graduates who will take the KPSS examination in the province of Istanbul in 2017-2018 academic year, participated in the research. “Revised Test Anxiety Scale”, “Temperament and Character Inventory” and “Personal Information Form” that developed by the researcher were used in the process of data gathering.

The research data was obtained using Sperman correlation analysis, Mann-Whitney U-test, Kruskal-Wallis one way analysis of variance. These statistical procedures were performed using SPSS-20 (Statistical Package for Social Sciences).

As a result of the research, it was found out that there was a statistically significant relationship between the Temperament and Character Inventory subdimensions of the candidates preparing for the KPSS exam and their Revised Test Anxiety Scalesubdimensions. Variables in the study revealed that gender, working in any institution, family income situation, feeling stressed due to exam studies, and the variables of whether the candidates find the job placements by KPSS related to the

graduate department adequate or not had an effect on test anxiety and components of personality.

Key Words: *Test Anxiety, Personality Traits, Temperament, Character, Public Personnel Selection Exam*

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	6
1. KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR....	6
1.1. KİŞİLİK.....	6
1.1.1. Kişilik Kuramları.....	8
1.1.2. Cloninger'in Psikobiyolojik Kişilik Kuramı.....	10
1.1.3. Mizaç Kavramı ve Alt Boyutları.....	10
1.1.4. Karakter Kavramı ve Alt Boyutları	12
1.1.5. Kişiliğin Mizaç ve Karakter ile İlişkisi.....	13
1.2. KAYGI.....	14
1.2.1. Kaygıyı Açıklayan Teoriler	15
1.2.2. Kaygının Türleri	16
1.2.3. Kaygının Bilişsel, Davranışsal ve Fizyolojik Etkileri.....	17
1.2.4. Sınav Kaygısı	18
1.2.5. Sınav Kaygısının Mizaç ve Karakter ile İlişkisi	20
1.3. KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVI	21
1.4. KONUSU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	23
İKİNCİ BÖLÜM.....	25
2. YÖNTEM.....	25
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	25
2.2. ÖRNEKLEM SEÇİMİ	25
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	28
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	28
2.3.2. Revize Edilmiş Sınav Kaygısı Ölçeği.....	28

2.3.3. Cloninger'in Mizaç ve Karakter Envanteri (Mke)	30
2.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	30
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	31
3. BULGULAR	31
3.1. BETİMLEYİCİ ANALİZ SONUÇLARI.....	31
3.2. KORELASYON ANALİZİ SONUÇLARI.....	33
3.3. TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	39
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	48
4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR.....	85
4.1. KİŞİSEL BİLGİFORMU'NA DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU	48
4.2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU İLE REVİZE EDİLMİŞ SINAV KAYGI ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU	50
4.3. KİŞİSEL BİLGİ FORMU İLE MİZAÇ VE KARAKTER ENVANTERİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU	51
4.4. REVİZE EDİLMİŞ SINAV KAYGI ÖLÇEĞİ İLE MİZAÇ VE KARAKTER ENVANTERİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU	52
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	54
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
KAYNAKÇA.....	57
EKLER.....	62
ÖZGEÇMİŞ.....	75

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 KPSS'ye Hazırlanan Adaylarla İlgili Demografik Bilgiler	26
Tablo 2 Araştırmada Kullanılan SKÖ Alt Ölçekleri ve Soru Dağılımları	29
Tablo 3 Mizaç ve Karakter Envanterine Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	31
Tablo 4 Sınav Kaygı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	32
Tablo 5 MKE ve SKÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon	33
Tablo 6 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Cinsiyet' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann- Whitney U Testi Sonuçları	35
Tablo 7 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Çocuk' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	35
Tablo 8 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Aileye Ekonomik Destekte Bulunma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	35
Tablo 9 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Herhangi Bir Kurumda Çalışma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	36
Tablo 10 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Aile Gelir Durumu' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	36
Tablo 11 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'KPSS Kursuna Katılma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann- Whitney U Testi Sonuçları	37
Tablo 12 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Cinsiyet' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	37
Tablo 13 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Çocuk' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	37
Tablo 14 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Aileye Ekonomik Destekte Bulunma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	38
Tablo 15 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Herhangi Bir Kurumda Çalışma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	38

Tablo 16 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'KPSS Kursuna Katılma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	39
Tablo 17 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Aile Gelir Durumu' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	39
Tablo 18 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Medeni Durum' Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi	40
Tablo 19 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Kardeş Sayısı' Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi	41
Tablo 20 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Çocuk Sayısı' Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi	42
Tablo 21 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Eğitim Durumu' Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi	43
Tablo 22 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'KPSS'ye Katılım Sayısı' Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi	44
Tablo 23 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'KPSS'ye Çalışmak Zorunda Olduğunu Düşünerek Stres Altında Hissetme' Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi	45
Tablo 24 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Bölümle Alakalı KPSS Atamalarını Yeterli Düzeyde Bulma' Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi.....	46

KISALTMALAR

çev.	Çeviren
s.	Sayfa/sayfalar
ALES	Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı
KPSS.	Kamu Personeli Seçme Sınavı
MKE.	Mizaç ve Karakter Envanteri
ÖSYM.	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
SKÖ.	Sınav Kaygı Ölçeği
TCL.	Temperament and Character Inventory
YDS.	Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı
YA.	Yenilik Arayışı
ZK.	Zarardan Kaçınma
ÖB.	Ödül Bağımlılığı
SE.	Sebat Etme
KY.	Kendini Yönetme
İY.	İş Birliği Yapma
KA.	Kendini Aşma

GİRİŞ

Psikolojinin yıllardır üzerinde durduğu kavramlardan biri “kişilik”tir. Psikologların kullandığı kişilik kavramının özünde davranışlardaki farklılıkların incelenmesi yatar. Bu kavram klasik olarak bireylerin çevre ve diğerleri ile etkileşimi ve bunlara verilen tepkiler olarak tanımlanmıştır. Araştırmalar “kişilik psikolojisi” adıyla özgü bir alan tarafından yürütülmektedir. Bu alanın temel gayesi insanlar arasındaki davranış farklılıklarını incelemektir. Bu alanda yapılan araştırmalar, doğuştan gelen bir takım ayırıcı özelliklerle çevresel etkilerin kişiliği birlikte belirlediği sonucuna varmıştır.

Kişilik kavramına yönelik araştırmalara baktığımızda kişiliğin tanımıyla alakalı olarak kuramcılar arasında ortak bir görüş bulunmamaktadır. Kişilik kuramcıları kişilik kavramıyla alakalı zaman zaman farklı görüşler ortaya koymuşlardır. İnsan kişiliğin karmaşık doğasına baktığımızda kuramcıların üzerinde uzlaşabilecekleri bir kişilik kuramının olmaması gayet tabiidir.

Kişilik, bireylerin düşünce, duygu ve davranış gibi psikolojik tepkilerindeki farklılıkları belirleyen ve sadece yaşanan an, içinde bulunulan biyolojik durum veya sosyal ortam ile açıklanamayacak biçimde süreklilik gösteren özellikler ve eğilimlerdir. Kişilik, bireyi diğerlerinden ayıran ve bireye özgü olan tepki ve etkileşim örüntülerinin bütünüdür (Taymur ve Türkçapar, 2012).

Kişilik, zamanın insanlara birer biyolojik ve sosyal özellik olarak yüklediği ve belirli bir zaman içerisinde de sürekliliğini koruyan psikolojik davranışlarındaki farklılıkların ve ortaklıkların hepsini belirleyen eğilim ve karakterlerin tamamına verilen bir ad olarak tanımlanmıştır (Eroğlu, 1998). Kişilik tanımıyla alakalı açıklamalara baktığımızda kişiliğin çok boyutlu bir yapı olduğunu ve bu nedenle kuramcıların kişilik kavramını farklı tanımladıklarını görüyoruz.

Psikolojinin kapsamlı konularından biri olan kişilik çoğu zaman mizaç kavramı ile karıştırılır. Öncelikle mizaç, karakter ve kişilik birbirinden farklı kavramlardır. Mizaç, doğuştan gelen ve hayat boyu çok az değişime uğrayan özelliklerdir. Karakter bireyin başkaları ve çevresi ile etkileşimi sonucu olan öğrenilmiş tutumlardır, bu nedenle zamanla değişebilir. Kişilik ise genetik temel üzerine kurulmuş olan mizaçla, çevreyle etkileşim sonucu kazanılmış karakterin birleşimidir (Akiskal ve ark., 1983).

Kişilik bireysel farklılıklarla ilgilenmektedir. Sınava katılan bazı adaylar sadece sınava odaklanıp potansiyellerini ve motivasyonlarını en üst düzeyde sürdürürken, neden bazı adaylar sınavı bir “tehdit” olarak algılayıp endişe ve korku hissetmektedirler? Benzer koşullarda öğrencilerin aynı sınava farklı tepki göstermelerinin kişiliğin iki temel boyutu olan mizaç ve karakter ile ilişkisi vardır.

Kaygı, zihnin tehdit ya da tehlike algısıyla oluşturduğu bir durumdur. Genellikle kaygı durumları, korkunun ve endişenin aşırı bir derecesi olarak tanımlanır. Freud’a göre “kaygı”, fiziksel ve toplumsal çevreden gelen tehlikelere ve tehditlere karşı uyarılma, gerekli uyumu sağlama ve yaşamı sürdürebilme işlevlerine katkıda bulunur (Geçtan, 1981). Kaygı muhtevasıyla olumsuz bir ifade olarak algılansa da, bu duygunun kişiyi motive edici, koruyucu ve uyarıcı bir özelliği de vardır.

Kaygı, bireyin anlam yüklediği bir uyarıya karşı karşıya kaldığı durumlarda göstermiş olduğu “aşırı uyarılmışlık” halidir. Kaygı bireyin tehlikeli ya da tehdit edici olarak algıladığı, etkilerinin hoş olmadığını umduğu çevresel kaynaklı bir uyarıcıya bağlı olarak, bireyde oluşan bir ruh hali olarak tanımlamaktadır (Öner, 1977).

Kişiler için en sık karşılaştığımız endişe uyandıran durumlardan birisi “sınav kaygısı”dır. Çünkü sınavlar kişilerin gelecek beklentileri ve hayalleriyle ilişkilidir. Sınav kaygısının kökeninde olumsuz düşünceler yatmaktadır. Birçok aday, sınav sonucu ile birlikte kendi kişiliğinin de değerlendirileceğini düşünür. Ailenin ve çevrenin bireyden beklentileri yükseldikçe bireyin sınav kaygısı da artmaktadır. Bu

yüksek kaygı durumu da bireyin sınavda hata yapma riskini arttırarak başarısızlığına neden olmaktadır.

Son yıllarda ülkemizde okuyan genç nüfus oranındaki artışla beraber bireylerin değerlendirilmesine yönelik gereksinim de artmıştır. Bu da devlet kademelerinde işe girebilmek için daha fazla sınava girmeyi gerektirmekte ve bu nedenle değerlendirilme kaygısını arttırmaktadır. KPSS'ye verilen önemin artmasıyla, sınav kaygısı yaşayan adayların sayısında da artış olduğu görülmektedir.

KPSS, kamu kurumlarında görev yapacak personeli belirlemek maksadıyla yapılan bir dizi sınavın genel adıdır. Sınavlar adayların mezun oldukları alan ve sınav sonrası atanacağı kadrolara göre bölümlere ayrılır. Adayların atamaları sınavda başarılı olma şartına bağlanmıştır. KPSS'nin amacı, nitelikli personel istihdamı sağlayarak kaliteyi artırmaktır. Adayların sınava girmeleri ve bölümlerine bağlı olarak belirli bir puan almak zorunda olmaları kaygı düzeylerini arttırmaktadır.

KPSS, son sınıfta okuyan öğrenciler ve mezun olan adaylar için büyük önem taşımaktadır. Çünkü bu sınav, adayların eğitimini aldıkları alanlarla alakalı iş sahibi olmalarının en temel basamağıdır. Adayların gelecekle alakalı kaygılarının en başında istihdam problemleri gelmektedir. Çünkü devlet kadrolarına branşlarla alakalı mezun sayısına oranla yeterli atama yapılmamaktadır. Bu nedenle sınav, adaylar üzerinde olumsuz bir baskı oluşturmaktadır. Sınav kaygısı yüksek olan bireylerin sınavlarda başarısız olma ihtimali de yüksektir. Çünkü huzursuz, endişeli ve karamsar bir düşünce yapısı, adayların motivasyonunu ve potansiyelini ciddi manada etkilemektedir.

Lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans düzeyinde son sınıfa gelmiş öğrenciler; derslere katılmak, yıl sonu sınavlarında başarılı olmak, alanıyla alakalı staj yapmak hem de KPSS'ye hazırlanmak, bunun yanında yüksek lisans yapmayı istiyorsa ALES, YDS gibi sınavlara katılarak başarılı olmak zorundadır. Adaylar sınavlarda başarılı olmak için özel kurslara gitmekte ve yüksek puanlar alabilmek için yoğun çabalar sarf etmektedirler. Son uygulamayla birlikte KPSS'den alınan yüksek puana ilave olarak bir de mülakat puanı eklenmiştir.

İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi 2007-2008 eğitim-öğretim yılında öğrenimlerini sürdürmekte olan 317 kişilik öğretmen aday grubu ile yapılan bir çalışmada; öğretmen adaylarının KPSS'ye ilişkin kaygılı oldukları ve kaygılarının temelinde mezun olduktan sonra atanamama endişesi olduğu ortaya çıkmıştır. Sınav kaygısı en yüksek olan adayların sınavla ilgili beklentileri en yüksek olan kişiler olduğu saptanmıştır. Beklentinin yüksek olmasının sebepleri arasında adayın kişilik özelliklerinin yanı sıra ailenin ve çevrenin kişiden beklentisi de olabileceği araştırmanın sonuçları arasındadır (Özsarı, 2008).

Literatüre bakıldığında, KPSS benzeri sınavların diğer ülkelerde de memurluğa girişte var olduğunu ve ülkelerin kendi kriter ve sistemleri olduğunu görülmektedir. Almanya'da memurluğa ilk adımda genel bir devlet sınavı (Staatsexam) uygulanmaktadır. Sınavda başarılı olanların üç yıllık staj ve eğitim döneminden sonra yeniden bir sınava alınmaları ve bunu da geçerse asıl devlet memurluğuna atanmaları söz konusudur (Akın, 2009). Ülkemizde öğretmen atamalarında başvuru KPSS benzeri sınavlar; Almanya, Avusturya, Fransa, İspanya, Lüksemburg ve ABD'nin kimi eyaletlerinde görülmektedir (Semerci ve Özer, 2005). Bu sınavlar kâğıt-kalem testi şeklinde olabildiği gibi Belçika, Yunanistan, Hollanda ve Portekiz'de mülakat yoluyla da yapılmaktadır (Gündoğdu, ve ark., 2008).

Türkiye'de uygulanan ve ÖSYM tarafından yapılan KPSS, merkezi bir sınav nitindedir. Avrupa ülkelerinde ise eğitim yerel idarelere bağlı olduğu için merkezi sınav uygulamasına pek rastlanılmamaktadır. İngiltere'de öğretmen adayları görev için başvurdukları okullar tarafından mülakat yoluyla atanırken, Fransa'da her üniversitenin bünyesinde kurulmuş "Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri" tarafından yazılı, örnek ders sunumu ve mesleğe karşı ilgi ve tutumu ölçen mülakat bölümlerinden oluşan bir sınav yapılmaktadır.

Ülkemizde uygulanan KPSS, ABD'de uygulanan Ulusal Öğretmenlik Sınavı (National Teacher Examination: NTE) sınavı ile benzerlikler göstermektedir. (Yüksel, 2004).

Çalışmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, KPSS'ye hazırlanan adayların MKE ile ölçülen mizaç ve karakter özellikleri ile sınav kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada adayların KPSS'ye yönelik kaygı düzeyleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki, envanter öncesi bireylere verilen kişisel bilgi formundaki bazı değişkenler ile ele alınmıştır.

Problem Cümlesi

Konu üzerine yapılmış çalışmalar, üniversiteye hazırlanan ya da KPSS'ye giren öğretmen adaylarının sınav kaygıları ile farklı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Literatür kaynaklarında KPSS'ye hazırlanan lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans mezunu adaylarla ilgili çalışmalara ulaşılamamıştır. Dolayısıyla, bu tez çalışması Türkiye'de ilk olma özelliği taşımaktadır.

Bu minvalde araştırmanın yanıt aradığı sorular şunlardır:

-KPSS'ye hazırlanan adayların kişilik özellikleri ve sınav kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

-Kişisel bilgi formuyla elde edilen değişkenlere göre adayların sınav kaygı düzeyleri ve kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

Çalışmanın Önemi

Türkiye'de KPSS, gençlerin geleceği açısından önemli bir yere sahiptir. Bu sebeble sınav kaygısı, sınava girecek adaylar arasında ortak bir sorundur. Kişilik özelliklerinin sınav kaygısı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Fakat literatürde KPSS'ye hazırlanan adayların bölüm ayırt etmeksizin kişilik özellikleri ile sınav kaygıları arasındaki ilişkiyi inceleyen ve irdeleyen bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalar; sınav kaygısını ve kişilik özelliklerini farklı değişkenlere ve farklı örneklem gruplarına (öğretmen adayları, ergenler) göre incelemektedir. Bu tez çalışmasında sınava giren adayların bölüm ayırt etmeden kişisel bilgilerinin ve kişilik özelliklerinin (mizaç-karakter) sınav kaygısı üzerindeki etkileri incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. KİŞİLİK

Kişilik, tecrübeler ve biyolojik faktörler arasındaki etkileşimin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkar. Psikologların çoğu kişilik terimi için, bireylerin karaktere dayalı özelliklerinin ve bu özellikler arasındaki ilişkilerinin, kişinin diğer insanlar ve durumlara uyum gösterme yollarının incelenmesini kapsayan bir kavram olarak düşünür (Erdoğan, 1994).

Kişilik, “bir insanı başkalarından ayıran bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerin bütünü olarak değerlendirilmektedir. Bir başka deyişle kişilik kavramından, bir insanı nesnel (objektif) ve öznel (sübjektif) yanlarıyla diğerlerinden farklı kılan duygu, düşünce, tutum ve davranış özelliklerinin tümü” anlaşılmaktadır (Köknel, 1985).

Kişilik sözcüğünün tam olarak ne anlama geldiği konusunda bir anlaşmaya varılmasa da, insanların benzer olaylarda sergiledikleri davranışlardaki farklılıklar olarak kabul edilmektedir. Bu davranış farklılıklarının çevresel etkiler ve genetik eğilimlerin etkileşimiyle geliştiği kabul edilmektedir. Robert Plomin’e göre; kişiliğin belirlenmesinde kalıtımın rol oynadığına dair kanıtların güçlü olduğu ve bireysel farklılıkların açıklanmasında da kalıtım faktörünün hesaba katılması gerekmektedir (Plomin, 2001).

Kişiliğin temellerinin genetik olduğu tek ve çift yumurta ikizlerinde yürütülen çalışmalarla da desteklenmektedir. Bu çalışmalarda tek yumurta ikizlerinin huy/mizaç açısından, çift yumurta ikizlerine oranla birbirlerine daha fazla benzediği görülmüştür. Bu yaklaşım çevreyle etkileşim sonucu gerçekleşen değişimleri bütünüyle inkar etmese de, yaşla birlikte gelişen bilişsel becerilerin kişilik yada mizaç örüntüsündeki değişimlerle ilgisi olup olmadığına odaklanmadığı için eleştirilse de, genetik etkinin kişilik üzerinde etkili olduğu kabul edilmektedir.

Cloninger ve arkadaşlarına göre ise kişilik, adaptif sisteme göre bilgi ve deneyimin alınması, işlenmesi ve saklanması olarak tanımlanan bireysel farklılıklardır (Cloninger ve ark., 1993).

Burger, kişiliği bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler olarak tanımlamıştır (Burger, 2006).

Allport ise kişiliğin kendini yenileyen bir sistem olduğunu, sürekli gelişip değiştiğini vurgulayarak, dinamik bir yapılanması olduğunu savunmaktadır. Allport'un gerçekleştirdiği literatür taramasında 50 civarında farklı kişilik tanımına rastlanmış olması, kişilik tanımının içeriği konusunda fikir birliği olmadığını gösterir. Tanımlarının çoğuna bakarak kişiliği, bir kimseyi diğerinden ayıran kendine has özellikler olarak tanımlayabiliriz (Allport, 1937) .

Kişilik özelliği(trade) araştırmacıları, insanı mevcut girdilerin etkisinde ve tüm durumlarda değişmez biçimde davranan bir varlık olarak görmemektedir. Kişinin belirli bir durumda nasıl davranacağı sahip olduğu kişilik özelliğine bağlı olduğu kadar, durumun ortaya çıkardığı güdüsel değişkenlere de bağlıdır (Somer ve ark.,2004).

Araştırmacıların çoğuna göre; kişilik terimi, bireylerin karaktere dayalı özelliklerinin ve bu özellikler arasındaki ilişkilerinin, kişinin diğer insanlar ve durumlara uyum gösterme yollarının incelenmesini kapsayan bir kavram olarak düşünülmektedir (Erdoğan, 1994).

Kişilik kavramı bireysel farklılıklar üzerinden tanımlanmaktadır. Neden kardeşler ya da ikizler benzer koşullarda büyüseler de farklı davranışlar sergilemektedirler? Neden aynı koşullar farklı insanlarda farklı tepkiler ortaya çıkarmaktadır?

Araştırmacılara göre kişilik; mizaç, karakter ve zekadan ibarettir. Mizaç, her durumda ve ortamda kişilerin sergilemiş oldukları duygusal tepkilerde görülen biyolojik farklılıklar olarak kabul edilirken, karakter de bireysel farklılıkların sosyal ve kültürel yönünü ifade etmektedir. Zeka ise bireylerin kişilik, sosyal ve yapısal işlevlerdir.

1.1.1. Kişilik Kuramları

Kişilik kuramcıları kişiliği açıklamak için çok çeşitli kuramsal yapılar ortaya atmışlar. Bu farklı kaynaklardan ortaya çıkan kuramlar zaman zaman birbirleriyle uyum göstermişler, zaman zaman da birbirlerini tamamen dışlayacak şekilde ters düşmüşlerdir. Pervin (1985), birçok kuramcının bugün hala üzerinde uzlaşılacak bir kişilik kuramı konusunda kötümser olduklarını belirtmektedir (Somer, 1998).

Freud tarafından geliştirilen psikanalitik kuram kişiliği üç farklı açıdan ele almıştır. Topografik kişilik kuramına göre ruhsal yapımız bilinçdışı, bilinçöncesi ve bilinç olmak üzere üç farklı düzeyden oluşmaktadır. Psikanalitik kuram, sonraki yıllar ortaya atılan kuramların da hem atası hem de akrabasıdır. Psikanalizi diğer kuramlardan ayıran temel faktör insanı anlamak için bilinçdışına verilen önemdir. Freud'a göre ruhsal dünyamız bilinçli olmak ve bilinçsizlik olarak ikiye ayrılmaktadır. Bilinçdışı, zihnin farkındalıktan uzaklaştığı durumlardır. Topografik kişilik kuramı Freud'un bilişsel süreçleri ele aldığı kuramıdır. Freud, Yapısal Kişilik Kuramında ise zihni yapısal olarak üç farklı gruba ayırarak id, ego ve süperego olarak isimlendirdi. İd, cinsel ve saldırgan dürtüleri temsil ederken; ego kişinin iç ve dış dünyası arasında kısmen bilinçli bir araçtı. Süpergo ise kişinin ahlaki yönünü temsil ediyordu. Freud'un bir diğer kuramı olan Psikoseksüel Gelişim Kuramı ise her kişinin belirli bir miktarda cinsel enerji yani libido ile dünyaya geldiğini ve bu enerjinin organizmanın içgüdüsel süreçlerinde bulunan bir dizi psikoseksüel dönem boyunca geliştiği yönündedir (Hjelle ve Ziegler, 1992).

Freud'un öğrencisi Erik Erikson tarafından geliştirilen psikososyal kuram kişiliğin oluşmasında kültür ve toplumun belirleyici etkisini de vurgulamıştır. Erikson, Freud'un psikoseksüel kuramına bebeklik ve yaşlılık dönemlerini de ekleyerek sekiz aşamalı bir psikososyal gelişim kuramı oluşturmuştur. Buna göre insan davranışlarını etkileyen tek faktör biyolojik değildir.

Alfred Adler tarafından geliştirilen birey psikolojisi ise kişiyi anlamak için onun bilişsel yapısını ve yaşam tarzının bilinmesi gerektiğini ileri sürer. Adler'e göre; insanı çevre ve kalıtım belirlemez. Her ikisi de bireyin kendi tarzındaki yaratıcı güce göre karşıladığı etkileri ve çerçeveyi sağlar (Ansbacher, 1956). Bu düşünceye

göre insan toplumsal bir varlıktır ve diğer insanlarla ilişki kurma ihtiyacı hisseder. Bu sebeble bütün davranışlar sosyal bir içeriğe sahiptir.

Carl Jung'un kişilik kuramına baktığımızda psişe, kolektif bilinçdışına yani davranışlarımızın ve düşüncelerimizin kaynağına bağlı olarak bilinç ve bilinçdışından oluşmaktadır. Bilinç kişinin algısını, duygusunu ve zekasını kapsarken; bilinçdışı ise unuttuğumuz ya da reddettiğimiz kişisel dürtü ve düşüncelerden oluşur. Jung'un "kendilik" tanımı, kişiliği düzenleyen arketip bir enerjidir. Kendiliğin en önemli parçası ise egodur. Ego, kişi kimlik kazanmaya başladığı zaman ortaya çıkar ve kişinin kendisini tanımladığı bir "ben" haline gelir. Jung'a göre libido ise Freud'un aksine cinsel içgüdü değil, bir yaşam enerjisidir. Ayrıca Jung'un kişilik kuramına yaptığı en önemli katkılardan biri de tipolojidir. Buna göre içe dönüklük ve dışa dönüklük kişilerin dünyaya tepki vermelerinin bir şeklidir (Corsini ve Wedding, 2012).

Bir diğer kişilik kuramcısı olan Karen Horney ise çevresel amillerin kişilik gelişimindeki öneminden bahsetmiştir. Horney'e göre insanların temel eğilimleri libido ve içgüdü değil, güven ve doyum arzusudur. Horney, anksiyetenin oluşumunda sosyo-kültürel etkiler üzerinde durmuş ve kişilerarası ilişkilerin anksiyetenin oluşumundaki rolüne dikkat çekmiştir.

Araştırmacılardan bazıları kişilik özelliklerinin genetik yatkınlıkla ilişkili olduğunu savunmuşlar ve kişilik özelliklerine kuramsal bir yapı kazandırmak istemişlerdir. Biyolojik temelli bu yaklaşım, kişiliğin gelişiminde çevresel etmenlere önem veren psikanaliz ve öğrenme kuramlarının aksine, kişilik olarak düşündüğümüz şeyin temellerinin doğuştan gelen genetik ve fizyolojik örüntülerin olduğunu savunmuştur (McCrae ve Costa, 1992).

Öğrenme kuramcıları ise hormonlar gibi biyolojik faktörlerin davranışı etkilediğini ama asıl etki kaynağının çevre olduğunu savunurlar ve çevredeki pekiştirme örüntülerini ele alırlar. Albert Bandura (1973), bütün toplumsal davranışların doğrudan pekiştirmenin yanı sıra başkalarını izleyerek yani model alarak öğrenildiğini savunur.

1.1.2. Cloninger'in Psikobiyolojik Kişilik Kuramı

Cloninger, kişiliğin normal ve anormal varyasyonlarının klinik olarak tanımlanması ve sınıflandırılması için psikobiyolojik bir kişilik modeli geliştirmiştir. Bu model dört mizaç boyutu (yenilik arayışı, zarardan kaçınma, ödül bağımlılığı ve sebat etme) ve üç karakter boyutundan (kendini yönetme, iş birliği yapma ve kendini aşma) oluşmaktadır.

Cloninger, kişiliğin boyutlarını uyarıcı-tepki özellikleri açısından ele alırken, kişiliği de huy ve karakterin bileşimi olarak tanımlamıştır. Cloninger'in huy ve karakterden oluşan psikobiyolojik kişilik kuramı, huy özellikleri ile genlerin bağlantılı olduğunu savunmuştur. Bu modele uygun olarak geliştirdiği ilk ölçek "Üç Boyutlu Kişilik Ölçeği"dir. Bu ölçek birbirinden genetik olarak bağımsız olan üç farklı huy/mizaç özelliğini (yenilik arayışı, zarardan kaçınma ve ödül bağımlılığı) tanımlamıştır (Cloninger, 1986; 1987).

İlk etapta Cloninger'in üç huy/mizaç boyutundan biri olan ödül bağımlılığının bir alt grubu olan "sebat etme", daha sonra dördüncü huy olarak gruba eklenmiştir. Cloninger dört huy/mizaç boyutundan oluşan psikobiyolojik kişilik modelinin kişilik özelliklerini yeterince açıklamadığını düşünerek üç karakter boyutu daha eklemiştir (Cloninger ve ark., 1993). Böylelikle genetik olarak birbirinden bağımsız ve kültürel etkiler karşısında değişmeyen dört huy özelliğine ek olarak, erişkinlik döneminde olgunlaşan, kişisel ve sosyal etkinliği belirleyen üç karakter boyutu eklenmiştir; kendi kendini yönetme (self-directedness), iş birliği yapma (cooperativeness) ve kendini aşma (self-transcendence).

Cloninger, kişilik teorisinin 7 temel ve 25 alt boyutunu ölçen ve kişinin kendi doldurduğu bir ölçek (Temperament and Character Inventory) geliştirmiştir. Bu yedi-faktörlü kişilik ölçeğinin Türkçe uyarlaması "Mizaç ve Karakter Envanteri" adıyla Köse ve arkadaşları (2004) tarafından yapılmıştır (Sayın ve Aslan, 2005).

1.1.3. Mizaç Kavramı ve Alt Boyutları

Rothbart ve Bates (1998), yaptıkları çalışmalarda mizacı, her türlü ortam ve durumda tutarlı olarak sergiledikleri duygusal, motor ve dikkat tepkilerinde ve kendilerini düzenlemelerinde görülen bireysel farklılıklar olarak tanımlamışlardır.

Thomas ve Chess (1977) ise mizacı, davranışın üslupla ilgili bileşeni, davranışın içeriği ve motivasyondan farklılaşması olarak tanımlamışlardır.

Cloninger(1987), nörokimyasal ileticilerle uyarı-tepki özelliklerinin saptandığı psikobiyojik kişilik kuramını geliştirmiştir. Bu kurama göre;

- Yenilik arayışı (NoveltySeeking): Dopamin-Davranış Aktivasyonu
- Zarardan kaçınma (HarmAvoidance): Serotonin-Davranış İnhibisyonu
- Ödül bağımlılığı (Reward Dependence): Norepinefrin-Davranış Sürekliliği
- Sebat etme (Persistence): Glutamaterjik Aktivite-Davranışta Israr Etme

Dört temel kişilik boyutu bu sistemler tarafından denetlenmektedir.

Cloninger ve arkadaşları, 1993 yılında yaptıkları bir çalışmada mevcut üç kişilik boyutuna “Sebat Etme (Persistence)”yi de eklemişlerdir. Mizacın modern kavramlarının, emosyon (duygu), motivasyon (güdüleme) ve uyum (adaptasyon) biçimleri ile ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Mizacın dört boyutlu bu modeli, önceki üç mizaç özelliğinin modern bir yorumu olarak görülebilir (Cloninger ve ark. 1993; Akt: Yılmaz, 2009).

Bu kişilik kuramı, genetik olarak birbirinden bağımsız, yaşam boyunca orta düzeyde durağan, sosyo-kültürel etkiler karşısında değişmez oldukları ve algısal bellekte kavramöncesi yanlılıkları içerdikleri varsayılan dört mizaç içermektedir. Bu mizaç boyutları, yenilik, tehlike veya ceza ve ödül’e yanıt olarak çağrışımsal öğrenmedeki bireysel farklılıklara göre tanımlanmaktadır (Sayın ve Aslan, 2005).

Mizaç faktörlerinden biri olan zarardan kaçınma; ödül olmayan, engelleyici ve ceza sinyallerine verilen cevaplarda davranışların ketlenmesinde veya durdurulmasındaki kalıtsal eğilimi ifade eder (Cloninger, 1987). Gelecekte olabilecek bazı sorunlar için karamsar düşünceler içinde olma, yabancılardan çekinme, belirsizlik korkusu ve kolay yorulma gibi davranışlarla gözlenir.

Diğer bir mizaç boyutu olan yenilik arayışı ise; yeniliğe karşı araştırmacı ve meraklı olma, dürtüsel karar verme, kolay ve çabuk sinirlenme, engellenmekten ya

da cezadan kaçınma, savurganlık gibi davranışların aktivasyonunda kalıtsal bir eğilimi yansıtır. Bu davranışlar kalıtsal olan öğrenme sisteminin parçası olarak kabul edilir (Cloninger, 1987;1993).

Üçüncü mizaç faktörü olan ödül bağımlılığı; diğerlerine bağımlılık ve sosyal bağıllık gibi davranışların devamlılığı ve sürekliliğindeki kalıtsal eğilimi gösterir. Yüksek ödül bağımlılığı olan kimseler hassas, adanmış, bağımlı ve girişken olma eğilimindedir. (Tanaka ve ark., 1998)

Dördüncü mizaç faktörü sebat etme; ilk olarak Ödül Bağımlılığına ait bir bileşen olarak düşünülmüş, ancak daha sonra ayrı olarak kabul edilmiştir. Sebat etme; yorgunluk, engellenme, ve aralıklı pekiştirilmeye rağmen davranışın sürekliliğindeki kalıtsal eğilimi yansıtır. Yüksek sebat etme özelliği olan bireyler, çalışkan, kalıcı ve istikrarlı olma eğilimindedir (Tanaka ve ark., 1998).

Mizaç boyutları özgül bir merkezi monoaminerjik sistem aktivitesi ile korelasyon göstermektedir. Yenilik Arayışı düşük dopaminerjik aktivite ile, Zarardan Kaçınma yüksek serotonerjik aktivite ile, ve Ödül Bağımlılığı düşük noradrenerjik aktivite ile korelasyon gösterir. (Cloninger, 1986; 1987; Akt:Karakaş ve Arkar, 2012).

1.1.4. Karakter Kavramı ve Alt Boyutları

Karakter, çevrenin ve yetiştirilmenin etkisi altında gelişen öğrenilmiş tutumlardır, dolayısıyla zamanla değiştirilebilecek özellikleri içerir (Akiskal ve ark., 1983). Karakter içgörü ile kendimiz, insanlar ve nesnelere hakkındaki kavramlarımıza dayalı olarak, gönüllü amaçlar ve değerlerdeki bireysel farklılıklardır.

Cloninger'in yedi faktörlü psikobiolojik kişilik kuramı, mizacın yanısıra, karakterin yapısını ve sonuçlarını da gösteren bir modeldir. Kendilik kavramlarının üç yönü; bir kişinin kendini ne ölçüde otonom bir kişi (Kendini yönetme-Self-directedness), toplumun entegre bir parçası (İş birliği yapma-Cooperativeness) ve evrenin bütünleşmiş bir parçası (Kendini aşma-Self-transcendence) olarak tanımladığına göre farklılaşmaktadır (Cloninger ve ark.,1993).

Bu karakter boyutları bebeklik döneminden yetişkinliğe kadar olgunlaşır. Kendini yönetme (Self-Directedness) karakter boyutu bir bireyin davranışlarını, kendisinin seçmiş olduğu hedefler ve değerler doğrultusunda kontrol etme, düzenleme ve adapte etme yeteneğini ifade eder. Yüksek Kendini Yönetme puanı alan bireyler hatalarını itiraf etmeye, kendilerini olduğu gibi kabullenmeye, iyi bir benlik saygısına sahip olmaya meyillidirler.

İşbirliği Yapan bireyler sosyal açıdan hoşgörülü, empatik, yardımsever ve merhametli iken, işbirliği yapmayan bireyler ise başkalarına soğuk ve düşmanca olmaya eğilimlidir.

Kendini Aşma karakter boyutu ise genel olarak gerekli olduğu düşünülen her şeyle özdeşleşmeyi ifade eder. Kendini aşan bireyler üretici, sabırlı, manevi değerlere bağlı, fedakar ve idealist olarak tanımlanır (Tanaka ve ark., 1998) .

1.1.5. Kişiliğin Mizaç ve Karakter ile İlişkisi

Kişilik, bir insanı diğerlerinden ayıran farklılıklar, duygu ve davranış kalıpları olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram klasik olarak bireyin çevresi ile etkileşimi ve bunlara verdiği tepkilerdeki uzun örüntüler olarak tanımlanır. İnsanlar kişilik özellikleri itibariyle farklılıklar göstermekle beraber, genel olarak kişiliği belirleyen iki temel faktör vardır: Bunlardan biri kalıtsal özellikleri temsil eden “mizaç”, diğeri ise çevre ile etkileşim sonucu ortaya çıkan “karakter”dir. Karakter ve mizaç faktörünün kişiliği hangi oranda etkilediği konusunda somut bir bilgi olmamakla birlikte, sahip olduğumuz kişiliğin büyük bölümü doğuştan gelen özellikler olup bizden sonraki nesillere de benzer şekilde aktarılacaktır (Alkahtani ve ark., 2011).

Kişiliği oluşturan mizaç ve karakter faktörleri, anlam olarak birbirlerinden farklı olsalar da işlevsel olarak birbirleriyle ilişkilidirler. Kişilik, mizaç yapısının cinsiyet, yaş, genetik gibi biyolojik yani iç etkenlerinin yanında; kültür, aile, eğitim, inanç, çevre gibi dış etkenlerin etkileşimi sonucu oluşan sürekli ve kararlı bir işleyişin bütünüdür. Doğuştan var olan mizacın şekillenmesi, birkaç karakterin ortaya çıkmasıyla şekil alır ve farklılaşabilir. Bu sebeble kişilik kalıtsal olarak gelen mizaç,

sonradan elde edilen karakterin birleşimiyle oluşur. Mizaç, karakter ve kişilik birbirinden farklı kavramlar olsa da, işlevsel olarak bir bütünü temsil etmektedir.

Mizaç ve karakter sadece kişiliği tanımlamak için kullanılan sözcükler değildir. Mizaç, kişiliğin duygusal alt katmanı ve bir dizi temel özellik olarak ortaya çıkarkan, karakter ise temel örüntünün hayat tecrübelerinden nasıl etkilendiğini yansıtır. Bu mizaç-karakter etkileşimlerinin sonucu ise bireysel farklılıklarla birlikte kişiliği oluşturmaktadır. Sonradan oluşan karakter biçimleri; aile içindeki sosyal yaşantının, bireye özgü rastlantısal hayat tecrübelerinin, sosyokültürel etkilerin yanı sıra demografik değişkenlerin nasıl bireydeki genel eğilimleri ortaya çıkardığını vurgular. Başlangıçta tek başına varolan mizaç, yavaş yavaş karakterle şekillenmekte ve farklılaşmaktadır.

1.2. KAYGI

Kaygı (anxiety), sosyal yaşam içinde en sık kullanılan kavramlardan biri olmakla birlikte, psikoloji alanına bu yüzyılın ilk yarısında girmiş, bu alanda araştırma ve çalışmalar 1940'lı yıllarından sonra hız kazanmıştır (Köknel, 1989).

Kaygı sözcüğünün kökü Eski Yunanca (anxietas) olup endişe, korku, merak anlamına gelir. İlk olarak Ciceron (M.Ö 106–437) kaygı sözcüğünü kalıcı, sürekli endişe eğilimi ve yatkınlığı anlamında kullanmış; gelip geçici baskı, boğulma, endişe anlamına gelen “angor” sözcüğünden ayırmıştır (Köknel, 1994).

Kaygı, kişinin bir uyarana karşı karşıya kaldığında yaşadığı duygusal ve zihinsel değişimlerle kendini gösteren bir uyarılmışlık durumudur (Cüceloğlu, 2005). Spielberg, kaygıyı birey tarafından hissedilen huzursuzluk ve endişe verici bir durum veya korku duygusu olarak ifade eder. Kaygı; Kuruntu ve Duyuşsal olmak üzere iki faktörden oluşmakla birlikte, sebebi açıkça bilinmeyen fakat tedirgin edici bir duygu veya mantıksız bir korku olarak tanımlanmaktadır (Spielberger, 1980).

Kaygı, insanın en temel duygularından birisi olarak herkesin zaman zaman yaşadığı ve yaşamı çeşitli şekillerde etkileyen bir durumdur. Kaygı, en küçük sorunlara karşı gösterilen hafif endişelerden başlayarak, insanın bir konuda

düşüncelerini toplamaktan, belleğini kullanmaktan yoksun kılacak duruma kadar yoğunlaşabilir (Başarır, 1990).

Spielberger, kaygıyı iki farklı türde tanımlamıştır. Bunlardan ilki olan durumluluk kaygı; bireyin içinde bulunduğu stresli durumdan dolayı, hissettiği öznel bir korkudur (Spielberger, 1972). Sürekli kaygı ise bireyin kaygı yaşantısına olan yatkınlığı, içinde bulunduğu durumları genellikle stresli olarak algılaması ve/veya yorumlamasıdır (Öner ve LeCompte, 1998).

1.2.1. Kaygıyı Açıklayan Teoriler

Freud'un çalışmalarıyla birlikte kaygı kavramı, korkudan ayrılmış ve korku dışarıdan gelen bir tehlikeye karşı gösterilen tepki olarak tanımlanırken, kaygı ise kişiyi içeriden tehdit eden tehlikeye karşı gösterilen bir tepki olarak tanımlanmıştır (Morgan, 1991).

Freud, ilk başlarda kaygının bastırılan libidonun bir sonucu olduğunu söylemiş, daha sonra ise kaygıyı libidonun dönüşmüş hali değil de, tehlike arz eden durumlara ya da travmatik olaylara karşı bir tepki olduğu görüşünü savunmuştur (Freud, 1926).

May'e göre kaygı, gerçekte var olmayanların olabileceği endişesi olarak tanımlamıştır. Kaygı bireyin varlığı ve kişiliği için temel olan bazı değerlerin tehdit edilmesinden kaynaklanır (May, 1959).

Sullivan, kaygıyı acı veren acayip bir heyecan, kafaya inen ani bir darbe olarak tanımlamaktadır. Kaygı, bireyin insan ilişkilerini tehlikeye sokan durumlardan kaynaklandığını savunur (Sullivan, 1950).

Horney, kaygıyı çaresizlik duygusu ve tehlikelere karşı bir tepki olarak tanımlamıştır (Horney, 1945).

Adler'e göre kaygıya aşağılık duygusu sebep olmaktadır. Birey toplumla bağlarını kaybetmiş hissettiğinde de kaygı yaşamaktadır (Adler, 1963).

Jung'a göre kaygı, kolektif bilinçdışından gelen mantık dışı güçlerin ve imajların bireyin bilincini kaplamasına karşı bireyin gösterdiği tepkidir. Rank, her çeşit kaygı ve nevrozların başlangıcını doğum travmasına bağlamaktadır. Doğum travmasının temelinde anneden ayrılma vardır ve insanın ileri ki yaşamında karşılaştığı tüm ayrılıklar yinelenerek kaygının temel evrensel nedenini oluşturmaktadır (Erözkan, 2012).

Fromm, kaygının asıl kaynağının bastırılmış düşmanlık hisleri olduğunu söyler. Bu sebeble kabul görme ve bağımsızlık gereksinimleri arasındaki çatışmanın üzerinde durur (Fromm, 1994).

Kierkegaard'a göre kaygı, geleceğe yönelik bir hiçlik durumudur ve insanın gelecekteki olanakları karşısında duyulur. Çünkü insanın olanakları aynı zamanda olmama durumunu da kapsar ve insanın özgür olarak yaptığı seçimleri olmaya doğru atılan adımlardır (Kierkegaard, 2004).

1.2.2. Kaygının Türleri

Psikanalizmin kurucusu Freud, kaygı kavramını ilk olarak ele alan ve çalışan bilim insanıdır. Freud'a göre bütün nevrozların temelinde kaygı vardır. Freud, "Psikanaliz'e Giriş" isimli eserinde; korku, kaygı ve dehşet kavramlarını tanımlamış ve ayırımını yapmıştır. Freud'a göre kaygı, nesnesi olmayan ve duruma ait bir şeyken, korkuda ise bizzat nesne vardır. Dehşet ise beklenmedik bir anda karşılaşılan duruma aittir. Freud, kaygının dehşete karşı koruyucu misyonu olduğunu söyler (Freud, 1984).

Kaygı, normal ve patolojik (nevrotik, sübjektif) kaygı ya da durumluk ve sürekli kaygı olarak gruplandırılmıştır. Normal kaygı, çatışma mekanizması ile ilişkisi olmayan, insanın bununla baş edebilmesi için bir savunma mekanizmasına gereksinim duymadığı, ve tehdit edici durumun ortadan kalkması ile sona eren kaygıdır (May, 1950). Freud, gerçek ya da objektif olarak tanımladığı bu kaygıyı, herhangi bir dış tehlikeye karşı gösterilen reaksiyon, normal ve faydalı bir fonksiyon olarak belirtmiştir. Bu sebeble korku ile eş anlamlıdır.

Kaygıyı nevrotik olarak tanımlayan Freud, kaygının özünde kişiliğin ilkel yanı olan id'in iç tepkilerinin bastırılmasının yattığını belirtmiştir. Örneğin kapalı yerlerde kalmaktan korkan bir erkek çocuk, aslında cinsel arzularını ve yakın ilişki kurma ihtiyacını açıklamaktan korkmaktadır. Yani kaygının sebebi engellenmedir (Davison ve Neale, 2004). Freud'a göre; gerçekçi yani objektif kaygı mantıklı ve anlaşılardır. Bu kaygı yaşamı sürdürme ve korunma içgüdülerinin bir belirtisidir. Nevrotik kaygı ise nedensiz olup her zaman mantık dışıdır (Geçtan, 2005). Törel kaygı ise, bireyin düşünce, duygu ve belleğindeki çelişki ve çatışmaların bir sonucu olarak ortaya çıkar. Temelinde, cezalandırıcı ana-babayla simgelenen nesnel bir korku bulunur (Yılmaz, 2009).

Spielberger'e göre kaygı "durumluk kaygı" ve "sürekli kaygı" olmak üzere iki gruba ayrılır. Buna göre durumlilik kaygı; bireyin içinde bulunduğu stresli durumdan dolayı hissettiği öznel korkudur. Sürekli kaygı ise bireyin kaygı yaşantısına olan eğilimi, içinde bulunduğu durumları genellikle stresli olarak yorumlamasıdır (Öner ve LeCompte,1998).

1.2.3. Kaygının Bilişsel, Davranışsal ve Fizyolojik Etkileri

Kaygı, en küçük sorunlara karşı gösterilen hafif endişelerden başlayarak, insanın bir konuda düşüncelerini toplamaktan, belleğini kullanmaktan yoksun kılacak duruma kadar yoğunlaşabilir (Başarı, 1990). Endişeli ve rahatsız edici düşünceler ve hisler kaygının bilişsel bileşenidir. Kaygı hisseden kişi kendisini bir alarm(panik) durumunda ya da sanki bir şey olacaktı gibi bir duygu içinde hissederek değişken bir tutum sergileyecektir. Bu da bireyin çevresiyle sağlıklı iletişim kurmasını engelleyecektir. Bu açıdan bakıldığında kaygı olumsuzdur çünkü rahatsız edicidir ve kişinin kararlarını ve eylemlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Kaygı kişinin bir uyarana karşı karşıya kaldığında yaşadığı duygusal ve zihinsel değişimlerle kendini gösteren bir uyarılmışlık durumudur (Cüceloğlu, 2005).

Kaygı konusunda yapılan araştırmalara bakıldığında, muayene olmak için hastaneye giden bireylerin nörolojik şikayeti olanların kaygı düzeyleri, kalp hastası olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca nevrotik kişilerin kan basınçlarının da yüksek olduğu yapılan çalışmalarla saptanmıştır. Fizyolojik olarak otonom sinir

sisteminde meydana gelen bir uyarılma (terleme, titreme gibi), fiziksel değişmeler ile bireydeki huzursuzluk ve gerginlik gibi duyguları açığa çıkartır (Spielberger, 1976).

Kaygı ve öfkenin kan basıncı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini test etmek amacıyla Siegel ve arkadaşları tarafından bir araştırma yapılmış ve kaygı düzeyinin öfke ve kan basıncı arasındaki ilişkiyi etkilediği belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, kaygı düzeyi yüksek erkekler arasında dışa vurulmuş öfke düzeyi yüksek olanların (düşmanca davranış gösterenlerin) kan basıncı düşük bulunmuştur (Friedman, 1991; Akt; Karagüvan).

Kaygıyla birlikte kişilerde gerginlik, endişe, korku, panik, şaşkınlık, tedirginlik, güvensizlik, ağız kuruluğu, baş ağrısı, baş dönmesi, bulantı, çarpıntı, halsizlik, iştahsızlık, kan basıncı düşmesi ya da yükselmesi, kas gerginliği, mide-bağırsak yakınmaları, terleme, titreme ve uykusuzluk gibi birçok yakınma belirtileri görülmektedir (Andrews ve ark., 2003).

Kaygının davranışlar üzerinde ket vurucu bir etkisi vardır. Otto Rank, insanın dünyaya geldiği ilk anda yaşadığı kaygının yaşam boyunca varlığını sürdürerek davranışları etkilediğini, Horney ise kaygının çaresizlik duygusu olduğunu söylemiştir. Bu duygular bireyin sağlıklı davranışlar sergilemesine engel olmakla birlikte, bireyin aktivitelerdeki performansında da azalmaya sebep olur. Kaygılı birey, rahatsız edici durumlardan kaçmaya çalışacak ve bu durumlardan kaçınmayı öğrenecektir. Bunun sonucunda ise güven kaybı yaşayacaktır.

Kaygının davranışlar üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu düşünölmektedir. Buna göre, kaygının yeni davranışların kazanılmasında ve başarıdaki olumlu etkisiyle birlikte, psikoterapide dürtü rolü oynadığı kabul edilmektedir. Kaygı, karmaşık davranışların kazanılmasında, bireyin sosyo-demografik verilerine göre az ya da çok güdüleyici olabilir (Spielberger, 1966).

1.2.4. Sınav Kaygısı

Rollo May'e göre kaygı, gerçekte var olmayanların olabileceği endişesidir (May, 1959). Kaygının nasıl ve neden oluştuğu birey tarafından bilinmez, fakat kaygı

bireyin farkına vardığı ve varlığından hoşlanmadığı bir duygudur. Freud'a göre kaygı, tehlikeli durumun varlığını gösteren bir işarettir. Tehlikenin kaynağı dış dünyada ise kaygı objektif, içsel ise nevrotiktir (Freud, 1927, 1936, 1959, Akt: Karagüvan).

Sınavlar öğrencilerin ve bireylerin hayatlarının şekillenmesinde önemli süreçleri teşkil eder. Sınavların bireylerde oluşturduğu kaygı, bireylerin sınava karşı tutumunu ve başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Öğrencilerin ya da meslek edinmek için sınava giren bireylerin başarısını ölçmenin en yaygın yolu tabii ki sınavlardır. Türkiye'nin eğitim sisteminde sınavın kaçınılmaz bir değerlendirme yöntemi olduğu düşünüldüğünde ise, birçok bireyin sınavlarla alakalı sorunlar yaşaması normaldir. Bu sorunlardan biri de sınav kaygısıdır. Özellikle üniversite mezunu ve meslek edinmek isteyen bütün bireyler emeklerinin karşılığını almak ister. Bu da bireyin ve çevresinin sınava karşı olan beklentilerini arttırmaktadır. Kişi tehdit olarak algıladığı bir ortamda kendisini yetersiz görüyorsa kaygı yaşayacaktır. Kişi, yüz yüze geldiği bu durum süresince kişisel yetersizliklerinin, arzu edilmeyen sonuçları üzerinde odaklanabilir (Sarason,1975, Akt: Erkan, 2002). Sonuç olarak kaygı düzeyi arttıkça, bireyde dikkat bozuklukları ortaya çıkacaktır ve kişi kaygı veren durumdan kaçınma eğilimi gösterecektir (Geçtan, 1993).

Kaygı yaratan durumlardan biri olan sınav kaygısı hakkında iki temel görüş vardır. Bu görüşlerden ilki, yetersiz öğrenme becerilerine sahip olan ve sınava hazırlanmada yetersiz hisseden bireyler yüksek sınav kaygısı sergilemektedir. Bu durumda bireyler bilgi için gerekli olan örgütlenme sürecine sahip değildirler ve sınavlarda yüksek kaygı yaşarlar. Bireyler için sorun sınav değil, sınava hazırlanma durumudur. İkinci görüş ise; bireylerin sınav esnasındaki ve sınav boyunca olumsuz düşünceleridir (Dykeman, 1992, Akt:Yurdabakan, 2005).

Sınav kaygısının oluşmasında bir takım faktörler rol oynamaktadır. Bunlar ailenin ve çevrenin beklentileri, baskıları ve bireyin kişilik özellikleridir. Kişilik özellikleri ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin, bazen ters bazen aynı yönlü olduğu görülebilmektedir (Köknel, 1985; Yavuzer, 1992).

1.2.5. Sınav Kaygısının Mizaç ve Karakter ile İlişkisi

Spielberger'e göre kaygı bireyin içinde bulunduğu stresli durumdan dolayı hissettiği öznel korkudur. Bu durumculuk kaygısıdır. Örneğin sınav esnasında hissettiğiniz gergin durum o anlık ve sınava(duruma) özgü bir korkudur. Çünkü öğrencinin sınava atfettiği bir değer ve beklenti vardır. Bu korkuyu o durumun içerisinde değerlendirmek gerekir. Diğeri ise bireyin genetik yatkınlığı yani mizacından dolayı içinde bulunduğu durumları genellikle stresli olarak algılaması ve yorumlamasıdır. Bu da sürekli kaygıdır. Herhangi bir durumdan ziyade bireyin kaygıya olan yatkınlığından kaynaklanır. Sınavların bireylerde oluşturduğu kaygı kişilik özelliklerine ve duruma göre değişir.

Kaygı düzeyi normal olan kişiler sınav durumlarını, başarılarının test edileceği bir fırsat olarak değerlendirirken, kaygısı normalin üzerinde olan kişiler bu durumları bir tehdit olarak algırlar ve sınavla ilgili durumlarda kendileriyle olumsuz bir diyalog içine girerler (Genç,2013). Sınav kaygısı, bireyin "başarısızlıkla" alakalı olumsuz duygu, düşünce ve davranışlarından kaynaklanır.

Bireye göre içinde bulunduğu durum tehdit edici olarak algılanır. Ona göre kaygı tehlikenin habercisidir. Kaygının geleceğe yönelik endişe ve gerginlik durumu olarak, bilinmeyen ve anlaşılmayan bir tehlikeyi beklemek bağlamında bireyde huzursuzluk ve gerginlik uyandırdığı da vurgulanmaktadır (Dağ, 1999). Koşullara bağlı olarak her birey zaman zaman kaygı duyar. Bu normal bir duygudur. Freud dış tehlikeye karşı duyulan bu korkuyu gerçek kaygı olarak belirtmiştir. Freud'a göre kaygı duyarlılığı fazla olan nevrotik bireyler bu duyguyu daha sık ve yoğun yaşarlar. Kaygı duyarlılık düzeyi yüksek olan kişiler kaygı yaşadıklarında hemen korkularına yönelik alarm durumuna geçmekte ve bu onların kaygısını şiddetlendirmektedir (Reiss ve McNally, 1985).

Birey kalıtsal olarak kaygıyı rahatsız edici olarak algılayıp yorumlamakta ve bireyin yaşadığı tecrübelerle göre kaygının şiddeti farklılık göstermektedir. Kaygıya duyarlılık ve beklenti ailede yüksek ise bu çocuğu daha çok endişelendirecek ve sınavdaki performansı da bu duruma göre değişiklik gösterecektir. Sınav kaygısı yaşayan bireylerde kas gerginliği, uykusuzluk, stres, korku, gerilim, panik, şaşkınlık,

mide bulantısı, baş dönmesi, ağızda kuruluk gibi birçok yakınma olur. Bu belirtilerin kaynağı aşırı korku olarak nitelendirilir ve bireyler biyolojik yatkınlıklarına göre çabuk alarm duruma geçebilirler. Kaygı kalıtsal eğilimin dışında bir de kişinin yaşamsal tecrübeleri ve ebeveyn kaynaklı tutumlardan hareketle karakter açısından da yordanabilir.

Kaygı ve depresif duygu durumu ile kişilik arasındaki ilişki yıllardır tartışılmakta ve araştırılmaktadır. Daha önce Cloninger'in mizaç ve karakter tiplerinin, depresif duygudurum ve kaygı skorlarıyla ilişkisini inceleyen araştırmalar yapılmıştır. Tanaka ve arkadaşlarının buna benzer yaptıkları bir çalışmada elde edilen sonuçlara göre kendi kendini yönetme (KY) ve işbirliği yapma (İY) karakter boyutlarının kaygı ile ilişkili olduğu görülmüştür (Tanaka ve ark., 1998).

Cloninger'in Psikobiyolojik kişilik kuramına göre yapılan çalışmalarda, ZK mizaç boyutunun depresyon ya da depresif duygudurum ve kaygı ile tutarlı bir şekilde ilişkisi bulunmuştur. İş birliği yapma ve kendini yönetme karakter ölçeğinden düşük puan alan bireylerin kaygıya yatkınlığı; zarardan kaçınma mizaç ölçeğinden yüksek puan almak ise çeşitli psikiyatrik bozuklukların genel bir özelliği gibi görünmektedir (Cloninger ve ark.1992; Brown ve ark.,1992).

1.3.KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVI

KPSS, Kamu Kurumlarında görev yapacak personeli belirlemek amacıyla yapılan bir dizi sınavın genel adıdır. Sınava lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans mezunları başvurabilir. Sınava girecek olan kişiler kendi alanlarına göre tercih yapmak zorundadır.

KPSS ilk defa ÖSYM tarafından “Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Seçme Sınavı” (DMS) olarak 1999 yılında uygulanmış ve düz memur alımı yapılmıştır. Sonraki yıllarda mesleki alanlar genişletilmiş, sözleşmeli personel alımı ve öğretmenlik gibi seçenekler ilave edilmiştir. DMS, 2001 yılında “Kurumlar İçin Merkezi Eleme Sınavı” (KMS) ve 2002 yılından itibaren de “Kamu Personeli Seçme Sınavı” (KPSS) adıyla uygulanmaktadır. Sınav 2003 yılından itibaren KPSS/1 ve KPSS/2 adıyla dört oturum şeklinde yapılmaktadır. Ortaöğretim/Ön Lisans mezunları

KPSS/2, lisans mezunları ise KPSS/1 sınavına girmektedir. Sınava girecek olan adaylar istedikleri kadar girebilme hakkına sahip olmakla birlikte, A grubu kadrolara başvurmak isteyen kişiler 35 yaş sınırı ile karşılaşmaktadır. KPSS sınavına girecek olan adaylara çoktan seçmeli sorular sorulur ve adaylar mezuniyetlerine ve atanmak istedikleri alanlara göre sınava girer (ÖSYM Kılavuzu-2005).

Kamu görevine ilk defa atama yapılacak kadrolar A Grubu Kadrolar ve B Grubu Kadrolar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. A Grubu Kadrolar; Başbakanlık, Bakanlık, bunların müsteşarlık, başkanlık ve bağımsız genel müdürlük düzeyindeki bağlı ve ilgili kuruluşları ile bağlı ortaklık ortaklıklarındaki, özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle girilen ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterlik sınavına tabi tutulan mesleklere ilişkin kadro ve görevler ile il özel idareleri ve belediyelerin teftiş kurullarına, B Grubu Kadrolar; kadroları 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin eki listelerde yer alan, genel ve özel bütçeli kurumlarla bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunlar ile kurulan fonlar ve kefalet sandıkları, il özel idareleri ve belediyeler, il özel idareleri ve belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında, yukarıda A grubunda belirtilmiş olan meslekler dışında, ilk defa kamu hizmeti ve görevlerine atama yapılacak kadro ve görevlere atanacaklar içindir.

KPSS, A ve B grubu kadroları ile öğretmen adayları olmak üzere 3 farklı bölümden oluşmaktadır. Sınav, Cumartesi ve Pazar günleri, sabah ve öğleden sonra olmak üzere toplam dört oturumda yapılır. Cumartesi sabahı Genel Yetenek ve Genel Kültür testleri ile Cumartesi Öğleden sonra öğretmen adayları için Eğitim Bilimleri testi yapılır. B grubu kadrosu için sınav, çift yıllarda ve Pazar günü yapılır. Ayrıca bazı branş öğretmenlikleri için Pazar günü Öğretmenlik Alan Bilgisi(ÖATB) testi yapılır. Cumartesi sabah yapılan ve toplam 120 sorudan oluşan Genel yetenek ve genel kültür sınavlarına KPSS'ye başvuru yapan tüm adaylar girmek zorundadır. Lisans mezunu olup B grubu kadrolara başvuracak adaylar ile önlisans ve lise/ortaöğretim mezunlarına ise öğrenim seviyelerine göre sadece Genel Yetenek ve Genel Kültür testleri uygulanır ve bu testlerden alacağı puanla atamaları yapılır.

Diğer testler için ise adayların alanlarına göre seçim yapma mecburiyeti bulunur. Sınava girecek her aday her testi cevaplamak zorunda değildir. Sınav,

adayların mezuniyetlerine ve meslek alanlarına göre değişim gösterir. Pazar günü sabah saatlerinde yapılan sınav ‘İktisat, Maliye, İşletme, Hukuk ve Muhasebe’den oluşurken; öğleden sonra yapılan sınav ‘Uluslararası İlişkiler, Ekonometri, Kamu Yönetimi, İstatistik, Endüstri İlişkileri ve Çalışma Ekonomisi’ testlerinden oluşur. Sınavda alınan puan iki yıl süreyle geçerlidir ve iki yıl içerisindeki memur atamalarında kullanılabilir.

1.4.KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Softa ve arkadaşları “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygısı ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi” isimli çalışmalarında lise son sınıf öğrencilerinin kuruntu ve duyuşsal kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri ele almışlardır. Öğrencilerin akademik başarısını düşüren, potansiyellerini tam anlamıyla ortaya koymalarını engelleyen, kiminin eğitime ara vermesine neden olan, yaşantısal ve mesleki kararlarını olumsuz etkileyen ciddi bir sorun da sınav kaygısıdır. Bu kaygı, sınavda özellikle başarısızlıkla ilgili olumsuz duygu, düşünce ve davranışlardan kaynaklanır.Ülkemizde her yıl tekrarlanan daha önce Öğrenci Seçme Sınavı olarak adlandırılan ve iki oturuma çıkarılan Yükseköğrenime Geçiş Sınavı ve Lisans Yerleştirme Sınavı, yüz binlerce lise öğrencisi için ciddi bir stres kaynağıdır. Yapılan bu çalışma lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygılarını ölçmeyi ve kaygıyı etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamıştır (Softa ve Ark., 2015).

Dündar ve arkadaşları “Üniversite Öğrencilerinin Bazı Kişilik Özelliklerine Göre Sınav Kaygısının İncelenmesi” isimli çalışmalarında öğrencilerin kişilik özelliklerine göre sınav kaygı düzeylerini incelemiştir. Ölçme araçları olarak da Sınav Kaygısı Envanteri (SKE) ve Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) kullanmışlardır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre kız öğrencilerin sınav kaygı düzeyi erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Buna göre genel uyum, sosyal uyum, kişisel uyum puanı düşük öğrencilerin, bu puanları yüksek olan öğrencilere göre sınav kaygı puanı daha yüksektir. Öğrencilerin kişiliklerinin genel uyumu ile sınav kaygısı arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki olduğu kaydedilmiştir.

Sadioğlu ve Sezer, ‘‘KPSS’ye Girecek Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınav Kaygıları ile Öz Duyarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Cinsiyet ve KPSS’ye hazırlanma Durumlarına Göre İncelenmesi’’ isimli çalışmalarında KPSS’ye girecek sınıf öğretmeni adaylarının sınav kaygıları ile özduyarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının öğretmenlik merkezi sınav kaygı düzeylerinin yüksek olduğu, öz duyarlık düzeylerinin de orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının öz duyarlık düzeylerinin arttıkça öğretmenlik merkezi sınav kaygılarının düştüğü belirlenmiştir (Sadioğlu ve Sezer, 2016).

Karakaş ve Arkar, ‘‘Depresyon ve Kaygının Yordayıcısı olarak Mizaç ve Karakter Boyutları’’ isimli çalışmalarında Cloninger’in yedi boyutlu psikobiyojik kişilik kuramı bağlamında, duygudurum ve kaygının dört mizaç ve üç karakter özellikleri ile arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmada duygu-durumu ölçen Beck Depresyon Emvanteri (BDE), kaygıyı ölçen Durumluk Sürekli Kaygı Emvanteri (DSKE), mizaç ve karakter özelliklerini ölçen Mizaç ve Karakter Emvanteri (MKE) kullanılmıştır. BDE, DSKE, MKE ölçek ve altölçekleri ile korelasyonlar hesaplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, Zarardan Kaçınma mizaç boyutu depresyon ve kaygı ile pozitif, Kendini Yönetme karakter boyutu ile negatif korelasyon göstermiştir (Karakaş ve Arkar, 2012).

Tanaka ve arkadaşları, ‘‘Different Personalities Between Depression and Anxiety (Depresyon ve Kaygı Arasındaki Farklı Kişilikler)’’ isimli çalışmalarında depresyon ve kaygı puanlarının, Cloninger’in mizaç ve karakter boyutları ile ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; Zarardan Kaçınma, Kendini Aşma ve Kendini Yönetme boyutların depresyon ile bağlantılı olduğu, İşbirliği Yapma ve Kendini Yönetme boyutlarının ise kaygı ile bağlantılı olduğu görülmüştür (Tanaka ve ark., 1998).

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

KPSS'ye hazırlanan adayların demografik değişkenlerle birlikte sınav kaygı düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırma, betimsel yöntemli ilişkisel tarama modeli niteliğindedir. İlişkisel tarama modeli, var olan iki değişkenin birinde gözlenen değişimin bir kısmının diğer değişkenden kaynaklandığını gösterir. Seçilen iki değişkenin birbirini ne yönde etkilediği araştırılmaktadır.

2.2.ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Araştırmanın evrenini Türkiye genelinde KPSS'ye hazırlanan lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans son sınıf öğrencileri ile mezunları, örneklem grubunu ise 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde KPSS'ye girecek olan lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans son sınıf öğrencileri ile mezunlar olmak üzere toplam 250 aday oluşturmaktadır.

Bu bölümde KPSS'ye hazırlanan 250 adayın kişisel bilgi formundan elde edilen bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 1 KPSS'ye Hazırlanan Adaylarla İlgili Demografik Bilgiler

	Frekans	Yüzde %
<u>Cinsiyet</u>		
Kadın	129	51.6
Erkek	121	48.4
<u>Kardeş Sayısı</u>		
1	10	4.0
2	49	19.6
3	93	37.2
4	98	39.2
<u>Medeni Durum</u>		
Evli	38	15.0
Bekar	210	84.0
Boşanmış	2	0.8
<u>Cocuğunuz var mı?</u>		
Evet	23	9.2
Hayır	227	90.8
<u>Çocuk Sayısı</u>		
1	12	4.8
2	9	3.0
3	2	0.8
Geçersiz Sistem	227	90.8
<u>Ekonomik Durum</u>		
Orta	195	78.0
İyi	55	22.0
<u>Eğitim Durumu</u>		
Lise	228	0.8
Önlisans	38	15.2
Lisans	167	66.8
Yüksek Lisans	218	0.4
Doktora	20	0.8

**Herhangi Bir Kurumda
Çalışıyor musunuz?**

Evet	113	53.2
Hayır	117	46.8

Ekonomik Destek

Evet	76	30.4
Hayır	174	69.6

KPSS'ye Katılım Sayısı

Hiç	93	37.2
Birkez	94	37.6
İki ve üzeri	63	25.3

**KPSS Kursuna
Gidiyor Musunuz?**

Evet	29	11.6
Hayır	221	88.0

Stres Altında Hissetme

Evet	165	66.0
Hayır	76	30.4
Kararsızım	9	3.6

**KPSS Atamalarımı
Yeterli
Buluyor musunuz?**

Evet	2	0.8
Hayır	204	81.6
Kararsızım	44	17.6

Toplam   **250**   **100**

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Revize Edilmiş Sınav Kaygısı Ölçeği, Mizaç ve Karakter Envanteri kullanılmıştır. Uygulanan bu ölçekler katılımcılar tarafından doldurulan kendini değerlendirme ölçekleridir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu katılımcılar hakkında bilgi edinme amacıyla hazırlanan 16 maddelik bir formdur (EK-1). Kişisel bilgi formunda adaylarasorulan yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, medeni durum gibi bilgilerin yanı sıra mezun olduktan sonra aileye ekonomik destekte bulunup/bulunmama, iş deneyimi, sosyo-ekonomik seviye, eğitim durumu, sınava katılım sayısı, KPSS kursuna gidip/gitmeme, sınava hazırlandığı süre zarfı, sınava çalışmak zorunda olmaktan dolayı stres hissedip/hissetmeme, bölümleriyle alakalı atamaları yeterli düzeyde bulup/bulmadıkları durumlarla ilgili sorular yer almıştır.

2.3.2. Revize Edilmiş Sınav Kaygısı Ölçeği

Bu ölçek Benson ve El-Zahhar (1994) tarafından, öğrencilerin sınav kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesine yönelik bir ölçme aracıdır.

Benson ve El-Zahhar (1994) Amerikan ve Mısır örnekleminde ölçeğin 20 madde ve 4 alt boyuttan oluşan son halini vermişlerdir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları Amerikan örnekleminde .76 ile .91 arasında değişmekteyken, Mısır örnekleminde ise gerginlik alt boyutu için .60, sınavlarla ilgisiz düşünceler alt boyutu için .68, endişe alt boyutu için .84 ve bedensel belirtiler alt boyutu için .73 olarak bulunmuştur (Benson& El-Zahhar, 1994, Akt:Akın ve ark., 2012). Ölçeğin Türk örneklemini ise 335 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik çalışması 45 İngilizce öğretmeni, test-tekrar test çalışması ise 107 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Dilsel eşdeğerlik çalışmaları, Türkçe ve orijinal formda yer alan maddeler arasındaki korelasyonların .52 ile .91 arasında değiştiğini göstermiştir. Ölçeğin Türk örneklemindeki iç tutarlılık güvenirlik katsayıları

gerginlik alt ölçeği için .78, bedensel belirtiler alt ölçeği için .77, endişe alt ölçeği için .71, sınavlarda ilgisiz düşünceler .80 ve ölçeğin tamamı için .88 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin 3 hafta arayla test-tekrar test uygulanarak elde edilen alt ölçek katsayıları sırasıyla .75, .64, .74, ve .70, ölçeğin tamamı için .65 olarak bulunmuştur. Ölçeğin madde toplam puan korelasyon katsayıları .37 ile .58 arasındadır. Akın, Demirci ve Arslan (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Revize Edilmiş Sınav Kaygısı Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik katsayıları ölçeğin ülkemizde kullanılabilen bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Revize Edilmiş Sınav Kaygısı Ölçeği toplam 20 madde ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Gerginlik ve Bedensel Belirtiler alt boyutları 5 maddeden, Endişe alt boyutu 6 maddeden ve Sınavla İlgisiz Düşünceler alt boyutu ise 4 maddeden oluşmaktadır. Gerginlik alt boyutu maddeleri 4-5-6-12-20, bedensel belirtiler alt boyutu maddeleri 10-15-16-17-18, endişe alt boyutu maddeleri 1-2-3-8-11-19, ve sınavla ilgisiz düşünceler alt boyutu maddeleri ise 7-9-13-14'tür.

Ölçekteki maddeler "Hiçbir zaman(1)", "Bazen(2)", "Çoğu zaman(3)" ve "Her zaman(4)" biçiminde değerlendirilmiştir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınacak en yüksek puan olan 80, yüksek düzeyde sınav kaygısını gösterirken; ölçekten alınabilecek en düşük puan olan 20 ise, bize sınav kaygısının olmadığını gösterir (EK-2).

Tablo 2 Araştırmada Kullanılan SKÖ Alt Ölçekleri ve Soru Dağılımları

Alt Ölçekler	Soru Sayısı	Anketteki Soru Numaraları	Güvenilirlik
Gerginlik	5	4,5,6,12,20	.78
Bedensel Belirtiler	5	10,15,16,17,18	.77
Endişe	6	1,2,3,8,11,19	.71
Sınavlarla İlgisiz Düşünceler	4	7,9,13,14	.80

2.3.3. Cloninger'in Mizaç ve Karakter Envanteri (Mke)

Mizaç ve Karakter Envanteri (TCI), Cloninger tarafından geliştirilmiş kendini değerlendirme ölçeğidir. Cloninger 1993'de kişiliğin iki temel bileşeni olan mizaç ve karakterdeki normal ve anormal varyasyonları açıklayan boyutsal bir psikobiyojik kişilik modeli geliştirmiş ve tanımlamıştır (Cloninger ve ark., 1993).

Cloninger'in bu kişilik modelindeki mizaç Yenilik Arayışı (NoveltySeeking), Zarardan Kaçınma (HarmAvoidance), Ödül Bağılılığı (RewardDependence), Sebat etme (Persistence) olmak üzere dört boyutlu bir tanım içerirken, karakter ise Kendi Kendini Yönetme (Self-Directedness), İşbirliği Yapma (Cooperativeness), Kendi Kendini Aşma (Self-Transcendence) olmak üzere üç boyuttan oluşur. Kişiliği dört mizaç ve üç karakter boyutuyla değerlendirmek için geliştirilen Mizaç ve Karakter Envanteri toplam 7 boyuttan ve 'Doğru' yada 'Yanlış' olarak yanıtlanan 240 maddeden oluşur. Sebat Etme (P) dışında tüm boyutlar, üç ve beş alt ölçeklere ayrılmıştır. Mizaç boyutunda Yenilik Arayışı (NS) 4 alt ölçeğe, Zarardan Kaçınma (HA) 4 alt ölçeğe, Ödül Bağımlılığı (RD) 4 alt ölçeğe; karakter bileşenlerinden Kendini Yönetme(SD) 5 alt ölçeğe, İşbirliği Yapma(C) 5 alt ölçeğe, Kendini Aşma (ST) 3 alt ölçeğe ayrılmıştır. MKE'nin Türkçe formunun geçerliliği ve güvenilirliği Köse ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (Köse ve ark, 2004).

Bu ölçeğin derecelendirmesi, doğru (1) ve yanlış (0) şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekte bazı maddeler tersine puanlanmaktadır. Ters maddelerin puanlanmasında yanlış seçeneği olan maddeler 1 puan alır. Ayrıca ölçeğin içerisinde bazı puanlanmayan maddeler vardır (EK-3).

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Ölçümlerle elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS-20 istatistik programı kullanıldı. Verilerin normal dağılıma uygunluğu incelendi. Elde edilen verilerin analizinde Sperman korelasyon analizi, Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis sıralamalı tek yönlü varyans analizi yapıldı. Varyans analizi sonucunda, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuşsa, farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. İstatistiki anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alındı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

3.1.BETİMLEYİCİ ANALİZ SONUÇLARI

Tablo 3 Mizaç ve Karakter Envanterine Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS
Keşfetmekten Heyecan Duyma	250	6,800	1,905
Dürtüsellik	250	4,448	1,898
Savurganlık	250	4,844	2,155
Düzensizlik	250	4,232	1,601
Toplam Yenilik Arayışı Puanı	250	20,324	4,731
Beklenti Endişesi ve Karamsarlık	250	5,220	2,578
Belirsizlik Korkusu	250	2,842	2,174
Yabancılardan Çekinme	250	3,404	3,220
Çabuk Yorulma ve Dermansızlık	250	4, 948	2,162
Toplam Zarardan Kaçınma Puanı	250	16,412	7,707
Duygusallık	250	6,512	1,679
Bağlanma	250	3,736	1,503
Bağımlılık	250	1,732	1,103
Toplam Ödül Bağımlılığı Puanı	250	11,980	2,618
Sebat Etme	250	4,692	1,641
Sorumluluk Alma	250	3,792	3,138
Amaçlılık	250	5,280	1,703
Beceriklilik	250	3,337	1,145
Kendini Kabullenme	250	4,960	2,358
Aydınlanmış İkinci Mizaç	250	8,084	1,960
Toplam Kendi Kendini Yönetme Puanı	250	25,487	5,963
Sosyal Kabullenme	250	6,308	1,904
Empati Duyma	250	4,112	1,487
Yardımsverlik	250	4,496	1,179
Acıma	250	7,336	2,594
Temiz Kalplilik Vicdanlık	250	7,216	1,353
Toplam İş Birliği Puanı	250	29,468	5,458
Kendini Kaybetme	250	7,976	2,082
Kişiler Arası Özdeşim	250	6,448	1,684
Manevi Kabullenme	250	8,536	2,246
Toplam Kendi Kendini Aşma Puanı	250	23,000	4,524

Yapılan analiz (betimleyici) sonucuna göre; katılımcıların bu araştırmada kullanılan ölçeklerden aldıkları puanların ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır.

Tablo 3'e göre; katılımcıların "keşfetmekten heyecan duyma" ortalaması (6,800 ± 1,905); "dürtüsellik" ortalaması (4,448 ± 1,898); "savurganlık" ortalaması (4,844 ± 2,155); "düzensizlik" ortalaması (4,232 ± 1,601); "toplam yenilik arayışı puanı" ortalaması (20,324 ± 4,731); "beklenti endişesi ve karamsarlık" ortalaması (5,220 ± 2,578); "belirsizlik korkusu" ortalaması (2,840 ± 2,174); "yabancılardan çekinme" ortalaması (3,404 ± 3,220); "çabuk yorulma ve dermansızlık" ortalaması (4,948 ± 2,162); "toplam zarardan kaçınma puanı" ortalaması (16,412 ± 7,707); "duygusallık" ortalaması (6,512 ± 1,679); "bağlanma" ortalaması (3,736 ± 1,503); "bağımlılık" ortalaması zayıf (1,732 ± 1,103); "toplam ödül bağımlılığı puanı" ortalaması (11,980 ± 2,618); "sebat etme" ortalaması (4,692 ± 1,641); "sorumluluk alma" ortalaması (3,792 ± 3,138); "amaçlılık" ortalaması (5,280 ± 1,703); "beceriklilik" ortalaması (3,337 ± 1,145); "kendini kabullenme" ortalaması (4,960 ± 2,358); "aydınlanmış ikinci mizaç" ortalaması (8,084 ± 1,960); "toplam kendi kendini yönetme puanı" ortalaması (25,487 ± 5,963); "sosyal kabullenme" ortalaması (6,308 ± 1,904); "empati duyma" ortalaması (4,112 ± 1,487); "yardımseverlik" ortalaması (4,496 ± 1,179); "acıma" ortalaması (7,336 ± 2,594); "temiz kalplilik vicdanlılık" ortalaması (7,216 ± 1,353); "toplam iş birliği puanı" ortalaması (29,468 ± 5,458); "kendini kaybetme" ortalaması (7,976 ± 2,082); "kişiler arası özdeşim" ortalaması (6,448 ± 1,684); "manevi kabullenme" ortalaması (8,536 ± 2,246); "toplam kendi kendini aşma puanı" ortalaması (23,000 ± 4,524) olarak saptanmıştır.

Tablo 4 Sınav Kaygı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS
Gerginlik	250	11,232	2,983
Bedensel Belirtiler	250	7,648	2,377
Endişe	250	11,616	3,233
Sınavlarla İlgisiz Düşünceler	250	6,652	2,354
Toplam SKÖ puanı	250	37,148	9,385

Tablo 4’te görüldüğü gibi, katılımcıların “gerginlik” ortalaması ($11,232 \pm 2,983$); “bedensel belirtiler” ortalaması ($7,648 \pm 2,377$); “endişe” ortalaması ($11,616 \pm 3,233$); “sınavlarla ilgisiz düşünceler” ortalaması ($6,652 \pm 2,354$); “toplam sınav kaygısı puanı” ortalaması ($37,148 \pm 9,385$) olarak saptanmıştır.

3.2.KORELASYON ANALİZİ SONUÇLARI

Tablo 5 MKE ve SKÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon

	G	BB	E	SİD	YA	ZK	ÖB	SE	KY	İY	KA
G	1										
BB	,693**	1									
E	,817**	,674**	1								
SİD	,569**	,463**	,687**	1							
YA	-,119	-,201**	-,054	-,093	1						
ZK	,353**	,424**	,404**	,276**	-,186**	1					
ÖB	,107	,199**	,145*	,133*	-,264**	,135*	1				
SE	,051	,167**	,000	-,056	-,319**	-,060	,232**	1			
KY	-,168**	-,114	-,250**	-,150*	-,308**	-,332**	,225**	,271**	1		
İY	-,120	,041	-,148*	-,171**	-,361**	-,122	,314**	,319**	,430**	1	
KA	,042	,189**	,088	,099	-,218**	,142*	,227**	,246**	-,070	,147*	1

Not: * p<0.05 ** p<0.01

Bu çalışmada KPSS’ye hazırlanan adayların sınav kaygıları ile mizaç ve karakter alt ölçek puanları arasındaki ilişkinin analizi için, iki değişken arasında çift yönlü (2-tailed) Spearman Korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Araştırmaya katılanların sınav kaygıları ile mizaç ve karakter puanları arasındaki ilişkiye bakıldığında, gerginlik ile mizaç boyutunun zarardan kaçınma

puanı arasında ($r=.353$, $p<.01$) pozitif yönde bir ilişki, karakter boyutunun kendi kendini yönetme puanı arasında ($r= -.168$, $p<.01$) negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Buna göre araştırmaya katılanların, gerginlik puanı arttığında zarardan kaçınmanın arttığı ve kendini yönetmenin ise azaldığı görülmektedir.

Bedensel belirtiler ile mizaç boyutunun yenilik arayışı puanı arasında ($r= -.201$, $p<.01$) negatif yönde bir ilişki, bedensel belirtiler ile zarardan kaçınma ($r=.424$, $p<0.01$), ödül bağımlılığı ($r=.199$, $p<0.01$), sebat etme ($r=.167$, $p<0.01$), kendi kendini aşma ($r=.189$, $p<0.01$) arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani araştırmaya katılanların, bedensel belirtileri arttıkça yenilik arayışlarının azaldığı, zarardan kaçınma, ödül bağımlılığı, sebat etme ve kendini aşma puanlarının ise arttığı görülmektedir.

Endişe ile zarardan kaçınma ($r=.404$, $p<0.01$) ve ödül bağımlılığı arasında ($r=.145$, $p<0.05$) pozitif yönde, kendi kendini yönetme ($r= -.250$, $p<0.01$) ve iş birliği yapma arasında ise ($r= -.148$, $p<0.05$) negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılanların, endişeleri arttığında zarardan kaçınma ve ödül bağımlılığının arttığı, kendini yönetme ve iş birliği yapmanın da azaldığı görülmektedir.

Sınavlarla ilgisiz düşünceler ile zarardan kaçınma ($r=.276$, $p<0.01$) ve ödül bağımlılığı ($r=.133$, $p<0.05$) arasında pozitif yönde, kendi kendini yönetme ($r= -.150$, $p<0.05$) ve iş birliği yapma ($r= -.171$, $p<0.01$) arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Yani katılımcıların sınavlarla ilgisiz düşünceleri arttığında zarardan kaçınma ve ödül bağımlılığının da arttığı, kendini yönetme ve iş birliği yapmanın da azaldığı görülmektedir.

Sınavla katılan adayların, sınav kaygı düzeylerinin cinsiyet, kardeş sayısı gibi değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 6 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Cinsiyet' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam SKÖ	Kadın	129	139.73	18025	5969	-3.215	.001
	Erkek	121	110.33	13350			

Örneklem grubundaki adayların kadın erkek dağılımı görece birbirine yakındır. Adayların sınav kaygı ölçeğine ait alt boyutlar ve toplam puanları incelendiğinde; cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bunun sonucuna göre sınav kaygısı ölçeği puanları cinsiyete göre değişmektedir. Yani kadın adayların erkek adaylara göre kaygı düzeyleri daha yüksektir ($z=-3.215, p<.05$).

Tablo 7 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Çocuk' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam SKÖ	Evet	23	110.50	2541.5	2265	-1.045	.296
	Hayır	227	127.02	28833.5			

Araştırmada çocuğun olup olmasının sınav kaygısı ölçeğine ait alt boyutlar ve toplam puanda bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Buna göre sınav kaygısı alt boyutları ve toplam puanı ile çocuk değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($z= -1.045, p>.05$).

Tablo 8 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Aileye Ekonomik Destekte Bulunma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam SKÖ	Evet	76	132.40	10062	6087	-.998	.318
	Hayır	174	122.49	21312			

Sınav kaygı ölçeği ve alt boyutlarının aileye ekonomik destekte bulunma değişkenine ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına baktığımızda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($z = -.998, p > .05$).

Tablo 9 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Herhangi Bir Kurumda Çalışma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam SKÖ	Evet	133	117.82	15670	6759	-1.792	.073
	Hayır	117	134.23	15705			

Sınav kaygı ölçeği ve alt boyutlarının bir kurumda çalışma değişkenine ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre; adayların herhangi bir kurumda çalışmasıyla; gerginlik, endişe ve sınavlarla ilgisiz düşünceler alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını görmektedir. Fakat bedensel belirtiler alt boyutu ile ($z = -2.104, p < .05$) herhangi bir kurumda çalışma değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yani herhangi bir kurumda çalışan bireylerin sınav kaygı ölçeğinin bedensel belirtiler düzeyi çalışmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 10 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'Aile Gelir Durumu' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam SKÖ	Orta	195	127.13	24791	5044	-.673	.501
	İyi	55	110.71	6584			

Sınav kaygı ölçeği ve alt boyutlarının ailenin gelir durumu değişkenine ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre; SKÖ alt ölçekleri ve toplam puanı ile aile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 11 KPSS'ye Hazırlanan Adayların Sınav Kaygı Ölçeği Puanlarının 'KPSS Kursuna Katılma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam SKÖ	Evet	29	137.53	3988	2855	-.954	.340
	Hayır	221	123.92	27386			

Örnekleme grubundaki adayların sınav kaygı ölçeği ve alt boyutlarının KPSS kursuna gitme değişkenine ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına baktığımızda; hem alt boyutlarda hem de toplam puanda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($z = -.954, p > .05$). Bu grupta KPSS kursuna gitmenin sınav kaygısı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 12 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Cinsiyet' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam MKE	Kadın	129	133.24	17188	6806	-1.748	.080
	Erkek	121	177.25	14187			

Araştırmada cinsiyetin mizaç ve karakter boyutlarında etkisini analizi için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bu analizde mizaç ve karakter envanterinin zarardan kaçınma ($z = -2.042, p < .05$) alt ölçeğinin cinsiyete göre değiştiği görülmüştür. Yani kadınların zarardan kaçınma puanları erkeklerden anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Fakat bu grupta cinsiyetin araştırmaya konu mizaç ve karakter alt ölçekleri ve toplamı ($z = -1.748, p > .05$) üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir (zarardan kaçınma hariç).

Tablo 13 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Çocuk' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam MKE	Evet	23	108.83	2503	2227	-1.161	.246
	Hayır	227	127.19	28872			

Araştırmada çocuğun olup olmasının mizaç ve karakter envanteri puanlarında bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Buna göre Mizaç ve Karakter alt ölçeklerinden kendini aşma puanı ile çocuk değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($z = -2.041$, $p < .05$). Yani çocuk sahibi olmanın kendini aşma puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Yine mizaç ve karakter alt boyutları (kendini aşma hariç) ve toplam puanları ile çocuk değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 14 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Aileye Ekonomik Destekte Bulunma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam MKE	Evet	76	132.67	10083	6067	-1.037	.300
	Hayır	174	122.37	21292			

Araştırmaya katılan adayların ailelerine ekonomik destekte bulunmalarının mizaç ve karakter envanteri alt ölçek ve toplam puanlarında bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Yine bu grupta aileye ekonomik destekte bulunma gerekliliğinin araştırmaya konu mizaç ve karakter alt ölçekleri ve toplamı ($z = -1.037$, $p > .05$) üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 15 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Herhangi Bir Kurumda Çalışma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam MKE	Evet	133	121.58	16169	7258	-.915	.360
	Hayır	117	129.96	15205			

Araştırmaya katılan adayların herhangi bir kurumda çalışmalarının çocuğun mizaç ve karakter envanteri alt ölçek ve toplam puanlarında bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Fakat bu grupta herhangi bir kurumda çalışmanın araştırmaya konu mizaç ve karakter alt ölçekleri ve toplamı ($z = -.915$, $p > .05$) üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 16 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'KPSS Kursuna Katılma' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam MKE	Evet	29	135.33	3924	2919	-.779	.436
	Hayır	221	124.21	27450			

Araştırmaya katılan adayların KPSS kursuna katılıp katılmamalarının mizaç ve karakter envanterialt ölçek ve toplam puanlarında bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.Yine bu grupta KPSS kursuna katılmanın araştırmaya konu mizaç ve karakter alt ölçekleri ve toplamı ($z=-.779$, $p>.05$) üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 17 KPSS'ye Hazırlanan Adayların MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının 'Aile Gelir Durumu' Değişkenine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
Toplam MKE	Orta	195	129.28	25209	4626	-1.556	.120
	İyi	55	112.11	6166			

Tablo 17'de MKE alt ölçekleri ve toplam puanı ile aile gelir durumu değişkeni arasındaki ilişkiye baktığımızda; mizaç boyutunun ödül bağımlılığı alt ölçeği ($z=5.129$, $p<.05$) ile aile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğunu görüyoruz.

3.3.TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Araştırmaya katılan adayların SKÖ ve MKE alt ölçekleri ile toplam puanlarının bazı değişkenlere göre istatistiksel olarak farklı olup olmadığını belirlemek amacı ile tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizi sonucunda, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuşsa, farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır.

Tablo 18 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının ‘Medeni Durum’ Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi

Alt Ölçekler	Medeni Durum						X ²	Sd	P
	Evli		Bekar		Boşanmış				
	N	S.O	N	S.O	N	S.O			
Gerginlik	38	116.78	210	127.15	2	118.50	.687	2	.709
Bedensel B.	38	127.04	210	125.31	2	116.00	.055	2	.973
Endişe	38	122.12	210	126.20	2	115.75	.141	2	.932
Sınavlarla İ.D.	38	111.04	210	128.44	2	91.75	2.37	2	.305
Toplam	38	118.99	210	126.88	2	104.50	.554	2	.758
YA	38	125.78	210	126.10	2	57.00	1.819	2	.403
ZK	38	124.66	210	125.85	2	105.25	.167	2	.920
ÖB	38	114.86	210	127.30	2	138.25	1.032	2	.597
SE	38	124.97	210	125.52	2	133.50	.027	2	.986
KY	38	111.99	210	127.65	2	156.50	1.886	2	.389
İY	38	138.47	210	122.38	2	206.75	4.157	2	.125
KA	38	110.57	210	128.16	2	130.25	1.924	2	.382
Toplam	38	117.12	210	126.91	2	136.50	.637	2	.727

Tablo 18’e baktığımızda; SKÖ ile MKE puanlarının “Medeni Durum” değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Gruplar arası farkın olup olmadığını anlamak için, bütün grupların olası ikilileri Mann-Whitney U testi ile kıyaslanmıştır. Yine medeni durum değişkeni açısından gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 19 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının ‘Kardeş Sayısı’ Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi

	Kardeş Sayısı								X ²	sd	p
	Tek		İki Kardeş		Üç Kardeş		Dört ve Üstü				
Alt Ölçekler	N	S.O	N	S.O	N	S.O	N	S.O			
Gerginlik	10	148.60	49	116.83	93	136.62	98	116.93	5.351	3	.148
Bedensel B.	10	138.20	49	127.44	93	134.13	98	115.04	3.835	3	.280
Endişe	10	152.30	49	114.51	93	133.95	98	120.24	4.328	3	.228
Sınavlarla İ.D.	10	127.15	49	114.19	93	133.73	98	123.17	2.586	3	.460
Toplam	10	145.20	49	115.43	93	136.07	98	118.49	4.606	3	.230
YA	10	156.45	49	133.03	93	131.23	98	113.14	5.838	3	.120
ZK	10	110.50	49	133.60	93	133.19	98	115.68	3.915	3	.271
ÖB	10	130.40	49	137.81	93	118.99	98	125.03	2.257	3	.521
SE	10	128.50	49	138.32	93	112.17	98	131.43	5.563	3	.135
KY	10	115.70	49	125.78	93	120.35	98	131.24	1.278	3	.734
İY	10	91.10	49	128.30	93	117.49	98	135.21	5.269	3	.153
KA	10	117.25	49	130.95	93	131.89	98	117.56	2.330	3	.507
Toplam	10	105.15	49	143.72	93	125.04	98	118.90	4.727	3	.193

Tablo 19’da görüldüğü gibi; SKÖ ile MKE puanlarının “Kardeş Sayısı” değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Gruplar arası farkın olup olmadığını anlamak için, bütün grupların olası ikilileri Mann-Whitney U testi ile kıyaslanmıştır. Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda; “İki kardeş ve Üç kardeş” grupları ile MKE alt ölçeği olan sebat etme ($z = -2.105, p < .05$) ve “İki Kardeş ve Dört Kardeş” grupları ile MKE alt ölçek toplam puanının ($z = -1.969, p < .05$) arasında anlamlı bir fark arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 20 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının ‘Çocuk Sayısı’ Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi

Alt Ölçekler	Çocuk Sayısı						X ²	Sd	p
	Tek		İki Çocuk		Üç Çocuk				
	N	S.O	N	S.O	N	S.O			
Gerginlik	12	13.54	9	8.61	2	18.00	4.501	2	.105
Bedensel B.	12	12.42	9	9.61	2	20.25	4.372	2	.112
Endişe	12	12.71	9	8.33	2	18.25	5.177	2	.075
Sınavlarla İ.D.	12	12.21	9	9.89	2	20.25	4.128	2	.127
Toplam	12	13.75	9	7.89	2	20.00	6.916	2	.031
YA	12	11.92	9	13.00	2	8.00	.906	2	.636
ZK	12	10.96	9	15.28	2	3.50	5.601	2	.061
ÖB	12	11.58	9	12.78	2	11.00	.212	2	.899
SE	12	12.96	9	11.17	2	10.00	.577	2	.749
KY	12	13.42	9	10.78	2	9.00	1.221	2	.543
İY	12	11.21	9	11.83	2	17.50	1.494	2	.474
KA	12	10.50	9	13.50	2	14.25	1.265	2	.531
Toplam	12	11.79	9	13.17	2	8.00	.976	2	.614

Tablo 20’de yer alan “Çocuk Sayısı” değişkenine göre SKÖ alt ölçeklerine ve toplam puanına baktığımızda; SKÖ toplam puanı($z= 6.916$, $p<.05$) ile çocuk sayısı değişkeninin arasında anlamlı bir fark olduğunu görüyoruz. Fakat MKE alt ölçekleri ve toplam puanı ile çocuk sayısı değişkenine baktığımızda anlamlı bir fark olmadığını görüyoruz. Gruplar arası farkın olup olmadığını anlamak için, bütün grupların olası ikilileri Mann-Whitney U testi ile kıyaslanmıştır. Yine gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu grupta çocuk sayısının araştırmaya konu olan sınav kaygısı ve kişilik üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 21 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının ‘Eğitim Durumu’ Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi

Alt Ölçekler	Lise		Önlisans		Eğitim Durumu				X ²	sd	p		
	N	S.O	N	S.O	Lisans	Y.Lisans	Doktora						
Gerginlik	22	126.77	39	126.96	166	125.00	21	127.33	2	105.50	.199	4	.995
Bedensel B.	22	117.23	39	119.90	166	128.25	21	115.24	2	205.00	3.714	4	.446
Endişe	22	130.32	39	123.09	166	127.74	21	110.88	2	87.00	1.740	4	.783
Sınavlarla İ.D.	22	141.52	39	123.37	166	128.10	21	98.90	2	54.00	6.311	4	.177
Toplam	22	130.68	39	122.83	166	126.97	21	113.05	2	129.25	.864	4	.930
YA	22	110.20	39	114.21	166	129.18	21	143.43	2	20.50	7.913	4	.095
ZK	22	100.61	39	124.76	166	130.52	21	116.95	2	87.00	4.279	4	.370
ÖB	22	147.86	39	132.63	166	124.07	21	101.19	2	114.75	5.042	4	.283
SE	22	132.02	39	120.56	166	126.15	21	116.81	2	187.50	2.223	4	.695
KY	22	141.52	39	127.19	166	122.11	21	125.26	2	200.50	3.631	4	.458
İY	22	130.30	39	136.72	166	124.80	21	96.98	2	211.50	7.178	4	.127
KA	22	138.52	39	131.58	166	125.03	21	98.79	2	183.50	5.179	4	.269
Toplam	22	120.14	39	131.01	166	128.12	21	97.24	2	156.25	4.138	4	.388

Tablo 21’de görüldüğü üzere; SKÖ ve MKE alt ölçekleri ve toplam puanlarının “Eğitim Durumu” değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Gruplar arası farkın olup olmadığını anlamak için, bütün grupların olası ikilileri Mann-Whitney U testi ile kıyaslanmıştır. Eğitim durumu değişkenini “Lise ve Yüksek Lisans” grupları açısından ele aldığımızda MKE alt ölçeği olan ödül bağımlılığı ($z = -1,957, p < .05$) ile anlamlı bir fark olduğunu görüyoruz. Yine eğitim durumu değişkenini “Önlisans ve Doktora”, “Lisans ve Doktora” ve “Yüksek Lisans ve Doktora” grupları açısından ele aldığımızda MKE alt ölçeği olan yenilik arayışı ile istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 22 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının ‘KPSS’ye Katılım Sayısı’ Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi

	KPSS’ye Katılım Sayısı						X ²	Sd	p
	Hiç		Bir Kez		İki Kez ve Üzeri				
Alt Ölçekler	N	S.O	N	S.O	N	S.O			
Gerginlik	93	125.00	94	130.05	63	119.45	.825	2	.662
Bedensel B.	93	119.80	94	132.29	63	123.79	1.488	2	.475
Endişe	93	120.70	94	129.30	63	126.91	.700	2	.705
Sınavlarla İ.D.	93	129.54	94	121.95	63	124.83	.539	2	.764
Toplam	93	122.82	94	128.42	63	125.10	.283	2	.868
YA	93	125.73	94	125.11	63	125.75	.004	2	.998
ZK	93	130.03	94	124.00	63	121.05	.646	2	.724
ÖB	93	131.48	94	123.07	63	120.30	1.084	2	.582
SE	93	127.97	94	128.41	63	117.50	1.069	2	.586
KY	93	125.86	94	128.78	63	120.07	.553	2	.759
İY	93	120.22	94	129.07	63	127.97	.803	2	.669
KA	93	134.26	94	113.55	63	130.40	4.247	2	.120
Toplam	93	131.98	94	123.43	63	119.02	1.330	2	.514

Tablo 22’de görüldüğü üzere; SKÖ ve MKE alt ölçekleri ve toplam puanlarının “KPSS’ye Katılım Sayısı” değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Gruplar arası farkın olup olmadığını anlamak için, bütün grupların olası ikilileri Mann-Whitney U testi ile kıyaslanmıştır. KPSS’ye katılım sayısı değişkenini “hiç-birkez” grupları açısından ele aldığımızda mke alt ölçeği olan kendi kendini aşma($z = -2,002$, $p < .05$) ile anlamlı bir fark olduğunu görüyoruz.

Tablo 23 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının ‘KPSS’ye Çalışmak Zorunda Olduğunu Düşünerek Stres Altında Hissetme’ Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi

Alt Ölçekler	Stres Altında Hissetme						X ²	sd	p
	Evet		Hayır		Kararsızım				
	N	S.O	N	S.O	N	S.O			
Gerginlik	165	154.52	76	64.56	9	108.11	81.82	2	.000
Bedensel B.	165	149.26	76	79.17	9	81.17	54.00	2	.000
Endişe	165	158.03	76	58.85	9	91.89	100.74	2	.000
Sınavlarla İ.D.	165	148.99	76	78.18	9	94.39	53.20	2	.000
Toplam	165	157.82	76	59.47	9	90.56	98.58	2	.000
YA	165	129.33	76	117.93	9	119.22	1.369	2	.504
ZK	165	136.87	76	108.20	9	63.11	15.16	2	.001
ÖB	165	128.15	76	114.73	9	167.94	5.08	2	.079
SE	165	123.62	76	128.01	9	138.72	.521	2	.771
KY	165	119.84	76	134.28	9	155.11	3.653	2	.161
İY	165	117.60	76	137.18	9	171.61	7.644	2	.022
KA	165	127.36	76	123.28	9	110.11	.592	2	.744
Toplam	165	127.11	76	121.63	9	128.72	.317	2	.853

Tablo 23’e baktığımızda; ‘‘KPSS’ye Çalışmak Zorunda Olduğunu Düşünerek Stres Altında Hissetme’’ değişkenine göre SKÖ alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir. MKE alt ölçeklerine baktığımızda ise; stres altında hissetme değişkeni ile zarardan kaçınma ve iş birliği yapma alt ölçekleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Gruplar arası farkın olup olmadığını anlamak için, bütün grupların olası ikilileri Mann-Whitney U testi ile kıyaslanmıştır. Stres altında hissetme değişkeninin ‘‘evet-hayır’’ grupları ile MKE alt ölçeği olan zarardan kaçınma arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Yine evet-hayır grupları ile SKÖ alt ölçeklerinin hepsiyle anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir.

Stres altında hissetme değişkeni ile ‘‘evet-kararsızım’’ gruplarının MKE alt ölçekleri olan zarardan kaçınma ve iş birliği yapma ile arasında anlamlı bir fark vardır. SKÖ altı ölçeklerine baktığımızda ise stres altında hissetme değişkeni ile evet-kararsızım gruplarının arasında anlamlı bir fark olduğunu görüyoruz.

Stres altında hissetme değişkeni ile ‘‘hayır-kararsızım’’ grubunun MKE alt ölçekleri olan ödöl bağımlılığı ile arasında anlamlı bir fark vardır. SKÖ altı ölçeklerine baktığımızda ise; stres altında hissetme değişkeni ile hayır-kararsızım grubunun gerginlik ve SKÖ toplam puanı arasında anlamlı bir fark olduğunu görüyoruz.

Tablo 24 SKÖ ile MKE Alt Ölçek ve Toplam Puanlarının ‘Bölümle Alakalı KPSS Atamalarını Yeterli Düzeyde Bulma’ Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Varyans Analizi

Alt Ölçekler	KPSS Atamalarını Yeterli Düzeyde Bulma						X ²	sd	p
	Evet		Hayır		Kararsızım				
	N	S.O	N	S.O	N	S.O			
Gerginlik	2	67.00	204	128.44	44	114.51	2.688	2	.261
Bedensel B.	2	159.50	204	129.14	44	107.07	3.936	2	.140
Endişe	2	44.50	204	129.40	44	111.11	4.884	2	.087
Sınavlarla İ.D.	2	54.00	204	129.03	44	112.39	4.007	2	.135
Toplam	2	92.50	204	129.07	44	110.43	2.829	2	.243
YA	2	9.75	204	128.84	44	115.30	6.468	2	.039
ZK	2	118.00	204	127.43	44	116.89	.793	2	.673
ÖB	2	146.00	204	124.80	44	127.83	.229	2	.892
SE	2	142.25	204	127.14	44	117.14	.829	2	.661
KY	2	224.00	204	124.52	44	125.56	3.761	2	.153
İY	2	187.75	204	123.54	44	131.74	1.967	2	.374
KA	2	127.25	204	125.31	44	126.32	.008	2	.996
Toplam	2	156.25	204	126.48	44	119.56	.697	2	.706

Tablo 24’te görüldüğü gibi; ‘‘Bölümle Alakalı Atamaları Yeterli Düzeyde Bulma’’ değişkenine göre SKÖ puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

MKE alt ölçeklerine baktığımızda ise; “Bölümle Alakalı Atamaları Yeterli Düzeyde Bulma” değişkeni ile yenilik arayışı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

MKE puanlarının KPSS atamalarını yeterli düzeyde bulma değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Mann-Whitney U sonuçlarına göre; atamaları yeterli düzeyde bulma değişkeninin “evet-hayır” grupları ile MKE alt ölçeği olan yenilik arayışı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

KPSS'ye hazırlanan lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans son sınıf öğrenci ve mezun adaylar için sınav bir geçiş sürecini ifade etmektedir. Bu geçiş süreci son sınıf öğrencileri için hem okuldaki dersleri takip etmek, varsa proje ya da ödevlerini teslim etmek, gittikleri bölüme göre staj yapıyor olmak hem de KPSS'ye hazırlanıp okudukları bölümle alakalı emeklerinin karşılığı olarak meslek edinmek anlamına gelmektedir. Mezun olmuş, sınava girmiş ve atanamamış adaylar için bu süre sınava tekrar hazırlanma sürecidir. Bu sınavla adaylar kendi branşları/bölmeleri için belirlenen puanları almaları gerekir. Yeterli puan almalarının akabinde branşları için belirlenen kontenjana göre adayların puanları ve sıralamaları da esas alınarak atamaları yapılmaktadır. Ailenin ve çevrenin beklentileri de göz önüne alındığında sınava duyulan kaygının adaylar için ortak bir sorun olduğu hakikattir. Çünkü KPSS sınavı gençlerin geleceği açısından önemli bir yere sahiptir. Sınav kaygısı sınava giren bireylerin yaşadığı olumsuz duygulardır. Bu kaygı sınava giren adayların başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Bu çalışmada amaç, sınava katılan adayların bölüm ayırt etmeksizin MKE ile ölçülen kişilik özellikleriyle sınav kaygıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Ayrıca adayların kişilik özellikleri ve sınav kaygı düzeylerinin envanter öncesi bireylere verilen kişisel bilgi formundaki bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

4.1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU'NA DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU

Araştırmanın amacı, son sınıfta okuyan ya da mezun adayların KPSS'ye ilişkin kaygı düzeylerini araştırmak ve sınav kaygısıyla ilişkili olabileceği düşünülen

kişilik özellikleri(mizaç ve karakter boyutları) ve bazı değişkenleri incelemektir. Bu doğrultuda ilk olarak adaylara ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’ verilmiştir. Bu formdan elde edilen bulgular değerlendirilerek sonuçlar üzerinde tartışılacaktır.

Örnekleme grubundaki erkek ve kadın adayların sayısı hemen hemen birbirine eşittir. Ankete katılan adayların ise %84.0 gibi büyük bir oranının bekar olduğunu ve %90.8’inin çocuk sahibi olmadığını görüyoruz. Örnekleme grubundaki adayların yaşları 18-34 arasında olduğunu düşündüğümüzde bekar oranının bir hayli yüksek olduğunu göstermiştir. Bunun sebebi de mezun olan gençlerin evvela meslek sahibi olmak istemeleri olabilir. Adayların çoğu (%78.0), ailelerinin gelir durumlarını orta olarak değerlendirmiş ve kötü seçeneği hiçbir aday tarafından işaretlenmemiştir. Bu durumun muhtelif sebepleri arasında İstanbul’un mevcut iş sahası dikkate alınmalıdır. Herhangi bölümden mezun olan bir genç, KPSS ile birlikte atanmasa bile İstanbul’un iş sahasının geniş olmasından dolayı bölümüyle alakalı ya da bölümü dışında da bir işte çalışabilmektedir.

Adayların eğitim durumlarına bakıldığında; %66.8’i lisans mezunu ve %0.8’inin ise doktora seviyesinde olduğunu görüyoruz. Buna göre; doktora ünvanını almış adayların genelinin özel sektörde çalıştığını yahut akademisyen olmak istemeleri sebebiyle KPSS’ye girip atanmayı tercih etmediklerini söyleyebiliriz. Yüksek lisans ve doktora derecesine sahip olan kişiler ALES ve YDS’ye girip akademisyen olarak atanmak istemektedirler. Ayrıca ülkemizde ALES ve YDS’ye girip akademisyen olmak isteyen adayların sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur. Bu adayların bazı değişkenler ile sınav kaygıları arasındaki ilişkide araştırılmaya değer bir konudur.

Örnekleme grubundaki adayların %11.6’sı KPSS kursuna gitmektedir. Bu bulgu örnekleme grubunun toplam sayısı dikkate alındığında, adayların kursa gitmek yerine bireysel çalışmayı tercih ettiği anlamına gelmektedir. Bunun bir diğer sebebi dersane ücretleri ve örnekleme grubundaki adayların yarısının herhangi bir kurumda çalışıyor olması şeklinde yorumlanabilir.

Adayların %66.0’ı KPSS’ye çalışmak zorunda olduklarını düşünerek kendilerini stres altında hissetmektedirler. Bu oranın yüksek olmasının sebebi sınavın

adayların gelecekleriyle alakalı oluşturduğu kaygı olarak değerlendirilebilir. Bu analize göre sınava hazırlanan adaylar yüksek oranda sınav kaygısı yaşamaktadırlar.

Adaylarının %81.6'sı bölümleriyle alakalı KPSS atamalarını yetersiz bulmaktadır. Bütün bu sonuçlar göstermektedir ki sınava katılan adayların bölümleriyle alakalı atamaları yetersiz bulmaları, KPSS'ye çalışmak zorunda olduklarını düşünerek kendilerini stres altında hissetmeleri gibi sebepler adayların sınav kaygıları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir.

4.2.KİŞİSEL BİLGİ FORMU İLE REVİZE EDİLMİŞ SINAV

KAYGI ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU

KPSS'ye katılacak olan adayların sınav kaygıları cinsiyet değişkenine göre incelendiği zaman, kadın adayların erkek adaylara göre daha kaygılı oldukları saptanmıştır. Sınav kaygısıyla alakalı yapılan birçok çalışmada kadınların erkeklere oranla daha kaygılı oldukları bulunmuştur. Öğrenciler üzerinde yapılan birçok araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha kaygılı oldukları görülmüştür. (Yıldız, 2007; Gençdoğan 2006; Kapıkıran 2002). Yine yapılan birçok araştırma kadınların kaygı ve depresyon düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır (Kısa 1996; Genç 2013).

Araştırma bulgularına göre, herhangi bir kurumda çalışan adaylarda sınav esnasında baş ağrısı, ağız kuruluğu, sınav sırasında titreme, kas gerginliği ve sınavda nefes almakta zorlanma gibi bedensel belirtilerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç göstermektedir ki hem işte çalışan hem de sınava hazırlanan adayların iki işi birden yürütmeleri adaylar üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir.

Araştırma bulgularına göre, KPSS'ye çalışmak zorunda olduğunu düşünerek stres altında hissetme değişkeninin SKÖ alt ölçekleri olan Gerginlik, Bedensel Belirtiler, Endişe ve Sınavla İlgisiz Düşünceler puanları üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Yani sınava çalışmak zorunda olduğunu hisseden adaylarda kaygı düzeyleri diğer adaylara göre anlamlı derecede yüksektir.

Araştırma bulgularına göre, adayların sınava yönelik kaygıları medeni durumlarına, kardeş sayılarına, çocuk sayılarına ve ekonomik durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına baktığımızda bu değişkenlerin KPSS'ye yönelik kaygı düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Buna göre bu değişkenlerin adayların sınav kaygıları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını söyleyebiliriz.

4.3.KİŞİSEL BİLGİ FORMU İLE MIZAÇ VE KARAKTER ENVANTERİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU

Araştırmaya katılan adayların, Mizaç ve Karakter Envanteri'nin, mizaç boyutunda kadınların "Zarardan Kaçınma" puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Bu da bize; kadınların erkeklere oranla daha duygusal oldukları için gelecekte olabilecek bazı sorunlar karşısında daha karamsar düşünceler için olma, yabancılardan çekinme, belirsizlik korkusu ve kolay yorulma gibi davranışları daha çok sergilediklerini söyleyebiliriz.

Araştırma bulgularına bakıldığında, kişilik bileşenlerinden karakter alt ölçeği olan "Kendi Kendini Aşma" ile çocuk değişkeni arasında bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz. Yani çocuk sahibi olmanın kendini aşma puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Adayların mizaç alt ölçeği olan "Ödül Bağımlılığı" puanı ile aile gelir durumu değişkeni arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu grupta yüksek ödül bağımlılığı puanı alan bireyler diğerlerine oranla daha duygusal ve hassas oldukları söylenebilir. Bu konuda yapılan bir araştırma da ailelerin ekonomik durumlarını "kötü" ya da "orta" olarak değerlendiren öğrencilerin kaygı düzeylerinin, ailelerinin ekonomik durumunu "yüksek" olarak değerlendiren öğrencilere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır (Varol, 1990). Fakat örneklem grubundaki adayların hiçbirisi ailelerinin ekonomik durumlarını "kötü" olarak değerlendirmedikleri için bu kıyaslama ailelerinin ekonomik durumları "orta" ve "iyi" olan adaylar arasında yapılmıştır.

Araştırmaya katılan adayların eğitim durumu değişkenini "Lise ve Yüksek Lisans" grupları açısından ele aldığımızda mizaç alt ölçeği olan "Ödül

Bağımlılığı” puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır. KPSS’ye katılım sayısı değişkenini ise “Hiç ve Bir kez” grupları açısından ele aldığımızda karakter alt ölçeği olan “Kendi Kendini Aşma” puanı ile anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Cloninger’inkuramındaki kişilik yaklaşımına bakıldığında mizacın kalıtsal faktörlerden etkilendiği, karakterin ise hem mizaç hem de çevresel etkenlerin birbirine olan etkisiyle gelişim gösterdiği saptanmıştır. Bu minvalde araştırmadan elde edilen demografik özelliklerle ilgili bulgular incelendiğinde; mizacın alt ölçeği olan ödül bağımlılığıve zarardan kaçınma ile karakterin alt ölçekleri olan kendi kendini aşma ve iş birliği yapma puanlarının arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre; KPSS’ye çalışmak zorunda olduğunu düşünerek stres altında hissetme değişkeninin mizaç alt ölçeği olan “Zarardan Kaçınma” ve “İş Birliği Yapma” puanları üzerinde etkili olduğu görülmüştür. KPSS’ye çalışmak zorunda olduklarını düşünerek kendilerini stres altında hisseden adayların diğer insanların endişelenmediği durumlarda bile karamsar düşünceler içinde olma, belirsizlik korkusu yaşadıkları söylenebilir. Diğer insanların endişelenmediği ve karamsar hissetmediği durumlarda bile bazı sorunların olacağı beklentisi kişiyi uygunsuz bir adaptasyona ve kaygıya götürür. Sınava çalışmak zorunda olduklarını düşünerek kendilerini stres altında hisseden adayların sınav kaygı düzeylerinin de yüksek olduğu saptanmıştır. Bunun da en temel nedeni adayların gelecekleriyle alakalı kendilerini güvende hissetmemeleri, atamaları yeterli düzeyde bulmamaları gibi sebebler gelmektedir.

4.4.REVİZE EDİLMİŞ SINAV KAYGI ÖLÇEĞİ İLE MİZAÇ VE KARAKTER ENVANTERİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI VE YORUMU

KPSS’ye hazırlanan adayların, mizaç ve karakter alt boyutlarının sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarıyla olan ilişkisine bakıldığında, mizaç boyutunun “Zarardan Kaçınma” ve karakter boyutunun “Kendi Kendini Yönetme” alt ölçekleri ile sınav kaygısı ölçeğinin alt boyutu olan “Gerginlik” puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sınava hazırlanan adayların gerginlik puanları arttıkça

zarardan kaçınma puanlarının da arttığı görülmüştür. Bu da demek oluyor ki, sınavlar konusunda kaygılı adaylar karamsarlıkla birlikte belirsizlik korkusu hissetmekte ve huzursuzluk yaşamaktadır. Yine adayların gerginlik puanları arttığında KY puanlarının ise azaldığı görülmektedir.

Sınav kaygı ölçeği puanları ile MKE'nin alt boyutları karşılaştırıldığında; mizaç boyutunun "Yenilik Arayışı" alt ölçeği ile sınav kaygı ölçeğinin alt boyutu olan "Bedensel Belirtiler" arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani sınav esnasında baş ağrısı, ağız kuruluğu, titreme, kas gerginliği ve nefes almakta zorlanma gibi bedensel belirtiler gösteren adaylar, huzursuzluk ve yorgunluk da hissetmektedirler. Bedensel belirtiler ile MKE alt boyutlarından ZK, ÖB, SE ve KA arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani adayların bedensel belirtileri arttıkça zarardan kaçınma, ödül bağımlılığı, sebat etme ve kendini aşma puanlarının da arttığı görülmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalara baktığımızda, zarardan kaçınmanın anksiyete düzeyinden etkilendiği görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, sınav kaygı ölçeğinin alt boyutu olan "Endişe" ile "Zarardan Kaçınma" ve "Ödül Bağımlılığı" arasında pozitif yönde, "kendi kendini yönetme" ve "İşbirliği Yapma" arasında ise negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılanların, sınavla alakalı endişeleri arttığında zarardan kaçınma ve ödül bağımlılığının arttığı, kendini yönetme ve iş birliği yapmanın da azaldığı görülmektedir.

Sınav kaygı ölçeği puanları ile MKE'nin alt boyutları karşılaştırıldığında; mizaç boyutunun "Zarardan Kaçınma" ve "Ödül Bağımlılığı" alt ölçeği ile sınav kaygı ölçeğinin alt boyutu olan "Sınavlarla İlgisiz Düşünceler" arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani katılımcıların sınavlarla ilgisiz düşünceleri arttığında zarardan kaçınma ve ödül bağımlılığının da artmıştır. Mizaç boyutunun "Kendi Kendini Yönetme" ve "İşbirliği Yapma" alt ölçeği ile sınav kaygı ölçeğinin alt boyutu olan "Sınavlarla İlgisiz Düşünceler" arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre; katılımcıların sınavlarla ilgisiz düşünceleri arttığında, kendini yönetme ve iş birliği yapmanın da azaldığı görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, çalışmadan elde edilen sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Bu çalışmada amaçlanan, KPSS'ye hazırlanan adayların MKE ile ölçülen kişilik özellikleriyle sınav kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Adayların kişilik özellikleriyle sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişki envanter öncesi bireylere verilen kişisel bilgi formundaki bazı değişkenlere göre ele alınmıştır. Buna göre;

-KPSS'ye hazırlanan adayların SKÖ alt boyutu olan Gerginlik ile MKE'nin mizaç alt boyutu olan ZK arasında pozitif, karakter boyutunun KY alt boyutu ile negatif ilişkinin olduğu bulundu.

-KPSS'ye hazırlanan adayların SKÖ alt boyutu olan Bedensel Belirtiler ile MKE'nin mizaç alt boyutu olan YA arasında negatif; ZK,ÖB,SE arasında pozitif ilişkinin olduğu bulundu. SKÖ alt boyutu olan Bedensel Belirtiler ile MKE'nin karakter alt boyutu olan KA arasında pozitif ilişkinin olduğu bulundu.

-KPSS'ye hazırlanan adayların SKÖ alt boyutu olan Endişe ile MKE'nin mizaç alt boyutu olan ZK ve ÖB arasında pozitif, karakter boyutunun KY ve İY alt boyutu ile negatif ilişkinin olduğu bulundu.

-Sınava katılan adayların SKÖ alt boyutu olan Sınavlarla İlgisiz Düşünceler ile MKE'nin mizaç alt boyutu olan ZK ve ÖB arasında pozitif, karakter boyutunun KY ve İY alt boyutu ile negatif ilişkinin olduğu bulundu.

-Araştırmasonuçlarına göre;kadın adayların KPSS sınavına yönelik kaygı düzeyleri erkek adaylara göre yüksektir.

-Adayların kişisel bilgi formundaki çocuk sayısı, aileye ekonomik destekte bulunma, KPSS kursuna gitme değişkenleri ile SKÖ alt boyutları arasında fark

bulunmamış iken, herhangi bir kurumda çalışma değişkeninin SKÖ alt boyutu olan bedensel belirtiler üzerinde bir etkisinin olduğu bulundu.

-KPSS'ye hazırlanan adayların MKE'nin mizaç alt boyutu olan ZK'nın kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek olduğu bulundu. Konuyla alakalı yapılan birçok çalışma bu sonucu desteklemiştir.

-KPSS'ye hazırlanan adayların çocuk sahibi olma değişkeninin MKE'nin karakter alt boyutu olan KA üzerinde, ailenin gelir durumu değişkeninin ise MKE'nin mizaç alt boyutu olan ÖB üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu bulundu.

-Sınava hazırlanan adayların ailelerine ekonomik destekte bulunma durumu, herhangi bir kurumda çalışma, KPSS kursuna gitme gibi değişkenler ile, MKE'nin mizaç ve karakter alt boyutları arasında herhangi bir ilişki bulunmadı.

-Adayların büyük çoğunluğu KPSS'ye çalışmak zorunda olduklarını düşünerek kendilerini stres altında hissetmektedirler. Kendilerini stres altında hisseden adayların SKÖ alt boyutları olan gerginlik, bedensel belirtiler, endişe ve sınavlarla ilgisiz düşünceler puanları ile MKE'nin mizaç alt boyutu olan ZK ve karakter alt boyutu olan İY puanları yüksek bulunmuştur.

-KPSS'ye hazırlanan adayların büyük çoğunluğu bölümleriyle alakalı atamaları yetersiz bulmaktadır. Atamaları yetersiz bulan adayların MKE'nin mizaç alt boyutu puanı olan YA yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonuçlarına bakarak ileride yapılacak araştırmalar için birtakım öneriler sunmak mümkündür. Sınav kaygısı ve kişilik özellikleri ile alakalı yapılan çalışmalara baktığımızda KPSS'ye hazırlanan öğretmen adayları, üniversiteye hazırlanan öğrenciler üzerine birçok çalışma olduğunu görüyoruz. Fakat sınava hazırlanan genel öğrenci popülasyonu buna dahil edilmemiştir. Biliyoruz ki KPSS 'ye bütün branşlar katılmakta ve lise mezunu olan herkes kendi alanına göre memur olabilmektedir. Bu konuda birçok çalışma yapılabilir. Çünkü akademisyen olmak isteyen mezun sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Bu sebeble ALES, YDS'ye hazırlanan ve dershaneye giden adayların da gelecek beklentisi ve sınav kaygısı araştırılmaya değer bir konudur. Ayrıca Mizaç ve karakter envanterinin çok uzun

olması envanteri dolduran bireyler açısından zorluk teşkil etmiştir. Mizaç ve Karakter Envanteri ile yapılan çalışmaların kısıtlı olması da yine diğer bir husustur.

Araştırmada ayrıca medeni durum, çocuk sayısı değişkenlerinin KPSS'ye hazırlanan adayların sınav kaygıları ve kişilik özellikleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür. KPSS'ye hazırlanan adayların atanma endişesinden ve gelecek kaygılarından dolayı stres altında hissetmeleri onların hayata dair duygu ve düşüncelerini olumsuz etkilemektedir. Bu konuda üniversitelerde mezun olacak gençleri yönlendirecek ve sınavla alakalı gerekli bütün bilgiyi verecek rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi faydalı olacaktır. İleride böyle bir çalışma yapacak olanların demografik sorulara daha farklı değişkenler eklemesi ve muhtevanın kişisel bilgi bazında genişletilmesi daha fazla sonuç almayı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- ADLER, A.,1963 **The problem child**, New York, Capricorn Books.
- AKIN, Ö.: 2009 “Federal Almanya’da Kamu Yönetimi”, (Ed.) Ş. Ç. Tabakçı, **Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri**, İmge, Ankara.
- AKISKAL,H.S., HIRSCHFELD, R. M., YEREVANIAN, B. I.: 1983 “The Relationship of Personality to Affective Disorders’’, **Archieves of General Psychiatry**, 40, s.801-810.
- ALKAHTANI, A.H., ABU-JARAD, I., SULAIMAN, M., NIKBIN, D.: 2011“‘The Impact of Personality and Leadership Styles on Leading Change Capability of Malaysian Managers’’, **Australian Journal of Business and Management Research**, 1 (2), 70-99.
- ANSBACHER, R.R., 1956**The Individual Psychology of Alfred Adler**, New York, Harper and Row, Publishers, s.165 - 241.
- ALLPORT, G. W., 1956**Personality:A Psychological Interpretation**, Henry Holt And Company, New York, s. 12-15.
- BAŞARIR, D.:1990 “Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Durumluk Kaygısı, Akademik Başarı ve Sınav Başarısı Arasındaki İlişkiler’’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BAŞTÜRK, R.: 2007 “‘Kamu personeli seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi’’,**Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17 (2), s. 163-176.
- BANDURA, A., 1973 **Aggression: A Social Learning Analysis**, Englewood Cliffs, NJ:Prentice-Hall.
- BURGER, J.M., 2006 **Kişilik**, Çev.İnan Deniz ve E. Sarıoğlu, İstanbul, Kaknüs Yayınları.

- CLONINGER, C. R.: 1986 ‘‘A Unified Biosocial Theory of Personality And its Role in the Development of Anxiety States’’,**Psychiatr Dev.**, 3,s.167-226.
- CLONINGER, C. R.: 1987 ‘‘A Systematic Method For Clinical Description and Classification of Personality Variants’’, **Arch Gen Psychiatry**, 44, s. 573-588.
- CLONINGER, C. R., SVRAKIC, D. M., PRZYBECK, T. R.: 1993 ‘‘A Psychobiological Model of Temperament and Character’’, **Archives of General Psychiatry**, 50, s. 975-990.
- CORSINI, R. J., WEDDING, D., 2005 **Modern Psikoterapiler**, Çev. Esra Güzelyazıcı, Seda Darcan Çiftci ve Mina Türkoğlu, İstanbul, Kaknüs Yayınları, 2012.
- CÜCELOĞLU, D., 2005 **İnsan ve Davranışı- Psikolojinin Temel Kavramları**, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- ÇANKAYA, Ö.:1997 ‘‘Lise Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi’’, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DAVASLIGİL, Ü., 1994 **Anksiyete Düzeyi ve Aile Tutumlarının Yaratıcı Düşünmeye Olan Etkileri**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Basıl Atölyesi.
- DAVISON, D.C., NEALE, J. M., 2004 **Anormal Psikolojisi**, Ankara, Türk Psikologları Derneği Yayınları.
- ERDOĞAN, İ.,1994 **İşletmelerde Davranış**, 3. bs., İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım.
- EROĞLU, F.,1998 **Davranış Bilimleri**, 4. bs., İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım.
- ERÖZKAN, A.:2012 ‘‘Ergenlerde Kaygı Duyarlılığı ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’’, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 12(1), s. 43-57.
- FROMM, E.,1994 **Sevginin ve Şiddetin Kaynağı**, Çev. İçtenN, İstanbul, Payel Yayınları.
- FREUD, S.,1984 **Psikanalize Giriş**, Çev. Günsel Koptagel İlal, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.

- GEÇTAN, E.,1981 **Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar**, Ankara,Maya Yayıncılık Ltd. Şti. Yayınları Eğitim Dizisi.
- GEÇTAN, E.,1993 **İnsan Olmak**, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- GEÇTAN, E.,2005 **Psikanaliz ve Sonrası**, İstanbul, Metis Yayınları.
- GÜNDOĞDU, K., ÇİMEN, N., TURAN, S.: 2008 “Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Görüşleri”, **Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9(2), s. 35-43.
- HJELLE, L. A., ZIEGLER, D. J., 1992 **Personality Theories**, New York, McGraw-Hill.
- HORNEY, K., 1945, **Our Inner Conflict**, Norton, New York.
- KAPIKIRAN, S.:2002, “Üniversite Öğrencilerinin Sınav Kaygısının Bazı Psiko-Sosyal Değişkenlerle İlişkisi Üzerine Bir İnceleme”, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1 (11), s. 34-43.
- KARAKAŞ, S. ARKAR, H.:2012 “Depresyon ve Kaygının Yordayıcısı Olarak Mizaç ve Karakter Boyutları”, **Türk Psikoloji Dergisi**, 27(69), s. 21-30.
- KARAGÜVAN H. M.: 1999 “Açık Kaygı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği ile İlgili Bir Çalışma”, **Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 11, s. 203-218.
- KIERKEGAARD, S., 2004 **Kaygı Kavramı**, Çev. Vefa Taşdelen, Ankara, Hece Yayınları.
- KÖSE, S., SAYAR, K., AK, İ., AYDIN, N., KALELIOĞLU, Ü., KIRPINAR, İ., REEVER, R. A., PRZYBECK, T. R., CLONINGER, C. R.: 2004 “Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCD): Geçerlik, Güvenirliği ve Faktör Yapısı”, **Klinik Psikofarmakoloji Bülteni**, 14,3, s.107-131.
- KÖKNEL, Ö., 1985 **Kaygıdan Mutluluğa Kişilik**, 12. bs.,İstanbul,Altın Kitaplar Yayınevi.
- KÖKNEL, Ö., 1989 **Depresyon: Ruhsal Çöküntü-Bilimsel Sorunlar Dizisi**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.
- KÖKNEL, Ö., 1994 **Yaşamın Zaferi**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi

- MAY, R., ANGEL, E., ELLENBERGER, H.F., 1959 **Ejnstence**, Basic Books Inc.
- McCrae, R.R., Costa, P.T., 1992 **NEO PI-R:Professional Manual: Revised NEO FFI**, Florida, Psychological Assesment Resources, Inc.
- MORGAN, C.T., 1991 **Psikolojiye Giriş**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları.
- ÖSYM., 2005 **Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)- 2005 Kılavuzu**, Ankara, Meteksan, A.Ş.
- ÖNER, N.:1977 “Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanterinin Türk Toplumundaki Geçerliliği”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara.
- ÖNER, N., LE COMPTE, A., 1998 **Süreksiz Durumluluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı**, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- ÖZSARI, İ.: 2008 “Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin KPSS Merkezi Sınavı Odaklı Gelecek Kaygıları ve Mesleki Beklentileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- PLOMIN, R.: 2001 “Genetics and Behaviour”, **The Psychologist**, 58(3), s. 134-139.
- SAYIN, A., ASLAN, S.: 2005 “Duygudurum Bozuklukları İle Huy, Karakter ve Kişilik İlişkisi”, **Türk Psikiyatri Dergisi**, 16(4), s. 276-283.
- SEMERCİ, N., ÖZER, B.:2005 “Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin KPSS sınavına Yönelik Algıları”, Tezsiz Yüksek Lisans ve XIV.Eğitim Bilimleri Kongresi’nde sunulan bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- SOMER, O.: 1998 “Türkçe’de Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli”, **Türk Psikoloji Dergisi**, 13(42), s. 17-32.
- SOMER, O., KORKMAZ, M., TATAR, A., 2004 **Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri**, İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi.
- SPIELBERGER, C. D.,1972 **Theory and Research in Anxiety**, New York, Academic Press.
- SPIELBERGER, C. D.: 1976 “Stress, Anxiety and Cardiovascular Disease”, **The Journal of the South Carolina Medical Asociation**.
- SPIELBERGER, C. D.:1980 **Preliminary Professional Manual For the Test Anxiety Inventory**, CA, Consulting Psychologists Press.

- TAYMUR, İ., TÜRKÇAPAR, M. H.: 2012 “Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi”, **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 4(2), s. 154-177.
- TANAKA, E., SAKAMOTO, S., KIJIMA, N., KITAMURA, T.: 1998“Different Personalities Between Depression and Anxiety”, **J Clin Psychology**, 54, s. 1043-1051.
- YÜKSEL, S.: 2004 “Öğretmen Atamalarında Merkezi Sınav Uygulamasının (KPSS) Değerlendirilmesi”, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- YILMAZ, D.E.:2009 “Şizofreni ve Bipolar Afektif Bozukluk Tanısı Almış Hastalara Bakım Veren Kişilerde Kaygı Durumu ve Mizaç-Karakter İlişkisi”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi.

EKLER

EK 1

Kişisel Bilgi Formu

Kamu Personeli Seçme Sınavına Hazırlanan Adayların Mizaç ve Karakter Boyutları ile Sınav Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Bu çalışma Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Leyla Özcan tarafından yürütülen bir tez çalışmasıdır. Çalışmanın amacı Kamu Personeli Seçme Sınavına hazırlanan lise/ortaöğretim, önlisans ve lisans düzeyindeki adayların kişilik özellikleri ile sınav kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışmaya katılım gönüllük esasına dayanmaktadır. Katılımcılara birtakım sorular içeren anketler verilecektir. Katılımcıların kişisel bilgileri ve verdikleri cevaplar gizli tutulacaktır. Araştırmadan elde edilecek bulgular hiçbir kişisel veri taşımadan bilimsel yayınlarda kullanılacaktır.

Anket sonunda bu araştırmayla ilgili sorularınız yanıtlanacaktır. Lütfen her soruya size en uygun yanıtı veriniz. Bilimsel çalışmaya yapmış olduğunuz gönüllü katkınız için teşekkür ediyorum.

Yukarıdaki çalışmanın amacını ve içeriğini belirten bildiriye okudum, anladım ve araştırmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum.

Leyla Özcan

Psikolog

İletişim adresi:

emira_leyla@hotmail.com

1. Yaşınız:.....

2. Cinsiyetiniz:

Kadın Erkek

3. Kaç kardeşiniz?

Tek çocuk 2 kardeş 3 kardeş 4 ve üstü

4. Medeni durumunuz:

Evli Bekâr Dul Boşanmış

5. Çocuğunuz var mı?

Evet Hayır

6. Varsa kaç tane ?

Tek çocuk 2 çocuk 3 çocuk 4 ve üstü

7. Ailenize ekonomik destekte bulunmanız gerekiyor mu?

Evet Hayır

8. Herhangi bir kurumda çalışıyor musunuz ?

Evet Hayır

9. Meslektaki deneyiminiz (yıl olarak):.....

10. Ailenizin gelir durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

Kötü Orta İyi

11. Eğitim durumunuz:

Lise mezunu Ön lisans Lisans mezunu Yüksek Lisans Doktora

12. KPSS'ye katılım sayınız:

Hiç Bir kez İki ve üzeri

13. KPSS kursuna gidiyor musunuz?

Evet Hayır

14. Kaç aydır sınava çalışıyorsunuz? .....

15. KPSS'ye çalışmak zorunda olduğunuzu düşünerek kendinizi stres altında hissediyor musunuz?

Evet Hayır Kararsızım

16. Bölümünüzle alakalı KPSS atamalarını yeterli düzeyde buluyor musunuz?

Evet Hayır Kararsızım

Revize Edilmiş Sınav Kaygısı Ölçeği

Lütfen, aşağıda verilen tüm maddeleri okuyun ve katılıp katılmadığınızı en uygun şekilde ifade eden seçeneğin karşısına ‘‘X’’ işareti koyunuz. Maddelerin doğru veya yanlış cevapları yoktur. Lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız ve sadece bir seçeneği işaretleyiniz.	Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1. Bir dersten alacağım notu düşünmek sınava çalışmamı engeller.				
2.Önemli sınavlarda kendimi aşırı derecede yıprattığımı düşünüyorum.				
3. Sınavdayken birdenbire kendimi başarısız olduğumda ne yapacağımı düşünürken buluyorum.				
4.Sınav kağıdımı kontrol etmek için geri almadan önce çok huzursuz oluyorum.				
5.Sınav sırasında çok gergin hissediyorum.				
6.Önemli sınavlardan önce çok fazla endişeleniyorum.				
7.Sınavda kendimi ilgisiz şeyler hakkında düşünürken buluyorum.				
8.Sınavda diğer insanların ne kadar başarılı olduğunu düşünüyorum.				
9.Sınavda güncel olaylar hakkında düşünüyorum.				
10. Önemli sınavlarda başım ağrıyor.				
11.Sınavda sık sık sınavın ne kadar zor olduğunu düşünüyorum.				
1. Sınavlar konusunda kaygılıyım.				
13.Sınavda bazen başka bir yerde olmayı düşünüyorum.				
14.Sınavda günlük olayları düşündüğüm için dikkatim dağılır.				
15.Sınavda ağzımın kurduğunu hissediyorum.				
16.Sınavdan önce ya da sınav sırasında kendimi titrerken buluyorum.				
17.Sınavda kaslarım çok gerginleşiyor.				
18.Sınavda nefes almakta zorlanıyorum.				
19.Sınavda sınava nasıl hazırlanmış olmam gerektiğini düşünüyorum.				
20.Sınavdan önce endişeleniyorum çünkü beni neyin beklediğini bilmiyorum.				

Mizaç ve Karakter Envanteri

Bu anket formu kişilerin kendi tutumlarını, görüşlerini, ilgilerini ya da kişisel duygularını tanımlayan ifadelerden oluşmaktadır. Bu ifadeler şu anda değil, çoğu kez nasıl hissettiğiniz ve davrandığımızla ilgilidir. Her ifade “ DOĞRU ” ya da “ YANLIŞ ” olarak yanıtlanır. İfadeleri okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneğin üzerine “ X ” işareti koyunuz.	Doğru	Yanlış
1. Çoğu kimse zaman kaybı olduğunu düşünse bile, sırf eğlence ya da heyecan olsun diye çoğu kez yeni şeyler denerim.	D	Y
2. Çoğu kimseyi kaygılandıran durumlarda bile, genellikle her şeyin iyiye gideceğine güvenirim.	D	Y
3. Çoğu kez güzel bir konuşma ya da şiirden derinden etkilenirim.	D	Y
4. Çoğu kez koşulların kurbanı olduğumu düşünürüm.	D	Y
5. Benden çok farklı olsalar bile, genellikle başkalarını olduğu gibi kabul ederim.	D	Y
6. Mucizelerin olabileceğine inanırım.	D	Y
7. Beni inciten kimselerden intikam almak hoşuma gider.	D	Y
8. Bir şeye yoğunlaştığımda, çoğu kez zamanın nasıl geçtiğinin farkına varmam.	D	Y
9. Çoğu kez yaşamımın, pek az bir amacı ya da anlamı olduğunu düşünürüm.	D	Y
10. Herkesin karşısına çıkabilecek sorunlara çözüm bulmakta, yardımcı olmak isterim.	D	Y
11. Belki de yaptığımdan daha fazlasını başarabilirim, ancak bir şeye ulaşmak için kendimi gereğinden fazla zorlamada bir yarar görmüyorum.	D	Y
12. Başkaları endişelenecek bir şey olmadığını düşünseler bile, tanıdık olmayan ortamlarda çoğu kez gergin ve endişeli hissederim.	D	Y
13. İşleri yaparken geçmişte nasıl yapıldığını düşünmeksizin çoğu kez o anda nasıl hissettiğimi temel alarak yaparım.	D	Y
14. İşleri başkalarının arzularına bırakmaktansa genellikle kendi tarzıma göre yaparım.	D	Y
15. Çoğu kez çevremdeki kimselerle öylesine bağlantılı olduğumu düşünürüm ki, sanki aramızda bir ayrılık yokmuş gibi gelir.	D	Y
16. Benden farklı düşünceleri olan kimselerden, genellikle hoşlanmam.	D	Y
17. Çoğu durumda doğal tepkilerim, geliştirmiş olduğum iyi alışkanlıklara dayanır.	D	Y
18. Birçok eski arkadaşımın güvenini kaybedecek olsam bile, zengin ve ünlü olmak için yasal olan hemen her şeyi yapardım.	D	Y
19. Çoğu kimseden daha çok tedbirli ve denetimliyimdir.	D	Y

20. Bir şeylerin yanlış gidebileceğinden endişelendiğim için, çoğu kez yapmakta olduğum işi bırakmak zorunda kalırım.	D	Y
21. Yaşantı ve duygularımı kendime saklamak yerine, arkadaşlarımla açıkça tartışmaktan hoşlanırım.	D	Y
22. Çoğu kimseden daha az enerjiye sahibim ve daha çabuk yorulurum.	D	Y
23. Yapmakta olduğum işe kendimi fazla kaptırıp başka her şeyi unuttuğumdan, çoğu kez “dalgın” olarak adlandırılırım.	D	Y
24. Ne yapmak istediğimi seçmede kendimi nadiren serbest hissederim.	D	Y
25. Bir başkasının duygularını, çoğu kez kendiminkiler kadar dikkate alırım.	D	Y
26. Birkaç saat sessiz ve hareketsiz kalmaktansa, çoğu zaman biraz riskli şeyler (sarp tepeler ve keskin virajlar üzerinde araba kullanmak gibi) yapmayı tercih ederim.	D	Y
27. Tanımadığım kimselere güven duymadığım için, çoğu kez yabancılarla tanışmaktan kaçınırım.	D	Y
28. Başkalarını edebileceğim kadar çok memnun etmekten hoşlanırım.	D	Y
29. Bir iş yaparken “yeni ve geliştirilmiş” yollardan çok, eski “denenmiş ve doğru” yolları tercih ederim.	D	Y
30. Zaman yokluğu nedeniyle, genellikle işleri önemlilik sırasına göre yapamam.	D	Y
31. Çoğu kez hayvanları ve bitkileri yok olmaktan korumaya yarayacak işler yaparım.	D	Y
32. Çoğu kez başka herkesten daha zeki olmayı dilerim.	D	Y
33. Düşmanlarımdan acı çektiğini görmek bana hoşnutluk verir.	D	Y
34. Her ne zaman olursa olsun, çok düzenli olmak ve kişiler için kurallar koymaktan hoşlanırım.	D	Y
35. Dikkatim çoğu kez başka bir şeye kaydığı için, uzunca bir süre aynı ilgilerimi sürdürmem güçtür.	D	Y
36. Tekrarlanmış uygulamalar bana, çoğu anlık dürtüler ya da telkinlerden daha güçlü olan, iyi alışkanlıklar kazandırdı.	D	Y
37. Genellikle o kadar kararlıyım ki, başkaları vazgeçtikten sonra bile çalışmaya devam edebilirim.	D	Y
38. Yaşamda, bilimsel olarak açıklanamayan birçok şeye hayran olurum.	D	Y
39. Bırakabilmeyi dilediğim bir çok kötü alışkanlığım var.	D	Y
40. Sorunlarıma çoğu kez bir başkasının çözüm sağlamasını beklerim.	D	Y
41. Çoğu kez nakit param bitinceye ya da aşırı kredi kullanıp borçlanıncaya değin para harcarım.	D	Y
42. Gelecekte bir hayli şanslı olacağımı düşünürüm.	D	Y
43. Hafif rahatsızlık ya da gerginlikten çoğu kimseye göre daha geç kurtulurum.	D	Y
44. Yalnız olmak beni her zaman rahatsız etmez.	D	Y
45. Gevşemekteyken, çoğu kez beklenmedik içgörü ya da anlayış parıltıları yaşarım.	D	Y
46. Başkalarının benden ya da işleri yapma tarzımdan hoşlanıp hoşlanmadıklarına pek aldırım.	D	Y

47. Herkesi memnun etmek mümkün olmadığı için, genellikle kendim için ne istiyorsam sadece onu edinmeye çalışırım.	D	Y
48. Görüşlerimi kabul etmeyen kimselere karşı sabırlı değilimdir.	D	Y
49. Çoğu kimseyi pek de iyi anladığım söylenemez.	D	Y
50. Ticarete başarılı olmak için sahtekar olmak zorunda değilsiniz.	D	Y
51. Bazen kendimi doğayla öylesine bağlantılı hissederim ki, her şey tek bir canlı organizmanın parçasıymış gibi görünür.	D	Y
52. Konuşmalarda konuşmacı olmaktan çok, iyi bir dinleyiciyimdir.	D	Y
53. Çoğu kimseden daha çabuk öfkelenirim.	D	Y
54. Bir grup yabancıyla tanışmak zorunda olduğumda, çoğu kimseden daha sıkılganımdır.	D	Y
55. Çoğu kimseden daha duygusalımdır.	D	Y
56. Bazen neler olacağını sezmemeye olanak veren, bir altıncı hisse sahipmişim gibi gelir.	D	Y
57. Birisi beni bir şekilde incitti mi, genellikle acısını çıkartmaya çalışırım.	D	Y
58. Tutumlarımı, büyük ölçüde denetimim dışındaki etkiler belirler.	D	Y
59. Her gün amaçlarıma doğru bir adım daha atmaya çalışırım.	D	Y
60. Çoğu kez başka herkesten daha güçlü olmayı dilerim.	D	Y
61. Karar vermeden önce işler konusunda uzunca süre düşünmeyi tercih ederim.	D	Y
62. Çoğu kimseden daha çok çalışırım.	D	Y
63. Çok kolay yorulduğumdan, çoğu kez kısa uykulara ya da ek dinlenme dönemlerine gereksinim duyarım.	D	Y
64. Başkalarının hizmetinde olmaktan hoşlanırım.	D	Y
65. Üstesinden gelmem gereken geçici sorunlara aldırmağızım, daima her şeyin yolunda gideceğini düşünürüm.	D	Y
66. Çok miktarda para biriktirmiş olsam bile, kendim için para harcamaktan hoşlanmakta güçlük çekerim.	D	Y
67. Çoğu kimsenin bedensel olarak tehlike hissettiği durumlarda, genellikle sakin ve güvenli kalırım.	D	Y
68. Sorunlarımı kendime saklamaktan hoşlanırım.	D	Y
69. Kişisel sorunlarımı, çok az ya da kısa bir süre tanıdığım kişilerle tartışmakta sakınca görmem.	D	Y
70. Seyahat etmek ya da yeni yerler araştırmaktansa, evde oturmaktan hoşlanırım.	D	Y
71. Kendilerine yardımı dokunamayan zayıf kimselere yardım etmenin zekice olduğunu düşünmüyorum.	D	Y
72. Bana haksız davranmış olsalar bile, başkalarına haksızca davranırsam, zihinsel huzurum kalmaz.	D	Y
73. İnsanlar genellikle bana nasıl hissettiklerini anlatırlar.	D	Y
74. Çoğu kez sonsuza değin genç kalabilmeyi dilerim.	D	Y
75. Yakın bir arkadaşı kaybedince, genellikle çoğu kimseden daha çok üzüntü duyarım.	D	Y

76. Bazen sanki zaman ve mekânda sonu ve sınırı olmayan bir nesnenin parçasıymışım hissine kapılırım.	D	Y
77. Bazen başkalarına karşı sözcüklerle açıklayamadığım bir bağlantı hissedirim.	D	Y
78. Bana geçmişte haksızlık yapmış olsalar bile, başka kimselerin duygularını dikkate almaya çalışırım.	D	Y
79. Katı kurallar ve düzenlemeler olmaksızın, insanların her istediklerini yapabilmeleri hoşuma gider.	D	Y
80. Bir grup yabancıyla buluşunca, bana dostça davranmadıkları söylenmiş olsa bile, rahat ve açık sözlü olmayı sürdürürdüm.	D	Y
81. Gelecekte bir şeylerin kötüye gideceği konusunda, genellikle çoğu kimseden daha endişeliyimdir.	D	Y
82. Bir karara varmadan önce genellikle her olguyu etraflıca düşünürüm.	D	Y
83. Başkalarına karşı sempatik ve anlayışlı olmanın, pratik ve katı düşünceli olmaktan daha önemli olduğunu düşünürüm.	D	Y
84. Çoğu kez etrafımdaki tüm nesnelere karşı güçlü bir bütünlük duygusu hissedirim.	D	Y
85. Çoğu zaman “Superman” gibi özel güçlerimin olmasını dilerim.	D	Y
86. Başkaları beni çok fazla denetliyor.	D	Y
87. Öğrendiklerimi başkalarıyla paylaşmaktan hoşlanırım.	D	Y
88. Dinsel yaşantılar, yaşamımın gerçek amacını anlamamda bana yardımcı olmuştur.	D	Y
89. Çoğu kez başkalarından çok şey öğrenirim.	D	Y
90. Tekrarlanmış uygulamalar, başarılı olmamda bana yardımcı olan, pek çok şeyde iyi olmama olanak vermiştir.	D	Y
91. Söylediğim abartılı ve gerçek olmadığını bilmeme rağmen, genellikle başkalarının bana inanmalarını sağlayabilirim.	D	Y
92. Hafif rahatsızlık ya da gerginlikten kurtulmak için daha fazla dinlenme, destek ya da güvenceye gereksinim duyarım.	D	Y
93. Yaşamak için ilkeler olduğunu ve hiç kimsenin sonunda acı çekmeksizin bunları çiğnemeyeceğini bilirim.	D	Y
94. Başka herkesten daha çok zengin olmak istemem.	D	Y
95. Dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için, kendi yaşamımı severek riske ederdim.	D	Y
96. Bir şey hakkında uzunca süre düşündükten sonra bile, mantıksal nedenlerimden çok duygularına güvenmeyi öğrendim.	D	Y
97. Bazen yaşamımın, herhangi bir insandan daha büyük bir manevi güç tarafından yönetildiğini düşünürüm.	D	Y
98. Bana adice davranan birisine, genellikle adice davranmaktan hoşlanırım.	D	Y
99. Son derece pratik ve duygularına göre hareket etmeyen birisi olarak tanırım.	D	Y
100. Benim için, birisiyle konuşurken düşüncelerimi düzenlemek kolaydır.	D	Y

101. Beklenmedik haberlere çoğu kez öylesine güçlü tepki veririm ki, pişmanlık duyduğum şeyler söyler ya da yaparım.	D	Y
102.Duygusal yakarışlardan (kötürüm kalmış çocuklara yardım istendiğindeki gibi)oldukça çok etkilenirim.	D	Y
103.Yapabileceğimin en iyisini yapmak istediğim için, genellikle kendimi çoğu kimseden daha çok zorlarım.	D	Y
104.Öyle çok kusurluyum ki, bu yüzden kendimi pek de sevmem.	D	Y
105.Sorunlarıma uzun vadeli çözümler aramak için çok az zamanım var.	D	Y
106.Sırf ne yapılacağını bilmediğim için, çoğu kez sorunların gereğine bakamam.	D	Y
107.Çoğu kez zamanın akışını durdurabilmeyi dilerim.	D	Y
108.Yalnızca ilk izlenimlerime dayanarak karar vermekten nefret ederim.	D	Y
109.Biriktirmektense, para harcamayı yeğlerim.	D	Y
110.Bir öyküyü daha gülünç hale getirmek ya da birisine şaka yapmak için, doğruları eğip bükmeyi genellikle iyi beceririm.	D	Y
111.Sorunlar olsa bile, bir arkadaşlığın hemen her zaman sürüp gitmesine çalışırım.	D	Y
112.Utandırılır ya da aşağılanırsam, çok çabuk atlatırım.	D	Y
113.Çok gergin, yorgun ya da endişeli olacağım için, işleri genelde yürütme tarzımdaki değişmelere uyum sağlamam son derece güçtür.	D	Y
114. İşleri eski yapış tarzımda değişiklik yapmayı istemeden önce, genellikle çok iyi gerçekçi nedenler talep ederim.	D	Y
115. İyi alışkanlıklar edinebilmem için, beni eğiten kişilerden çok fazla yardıma gereksinim duyarım.	D	Y
116.Duygu-dışı algılamanın (telepati ya da önceden bilme gibi), gerçekten de mümkün olduğuna inanırım.	D	Y
117.Candan ve yakın arkadaşlarımdan çoğu zaman benimle birlikte olmasını isterim.	D	Y
118.Uzun zaman pek başarılı olmasam bile, çoğu kez aynı şeyi defalarca yeniden denemeyi sürdürürüm.	D	Y
119.Hemen herkes korku dolu olsa bile, ben hemen her zaman rahat ve tasasız kalırım.	D	Y
120.Hüzünlü şarkı ve filmleri epeyce sıkıcı bulurum.	D	Y
121.Koşullar çoğu kez beni irademe karşı bir şeyler yapmaya zorlar.	D	Y
122.Benim için, benden farklı olan insanlara katlanmak güçtür.	D	Y
123.Mucize denilen çoğu şeyin, sadece şans eseri olduğunu düşünürüm.	D	Y
124.Birisi beni incitirse, intikam almaktansa kibar davranmayı yeğlerim.	D	Y
125.Çoğu kez yaptığım işin o kadar etkisinde kalırım ki, zaman ve mekândan kopmuş gibi o an içinde kaybolurum.	D	Y
126.Yaşamımın gerçek bir amacı ve önemi olduğunu sanmıyorum.	D	Y
127.Başkalarıyla olabildiğince iş birliği yapmaya çalışırım.	D	Y
128.Başarılarımdan dolayı içim rahattır ve daha iyisini yapmak için pek istekli değilimdir.	D	Y

129. Başkaları pek tehlike olmadığını düşünse de, tanıdık olmayan ortamlarda çoğu kez gergin ve endişeli hissedirim.	D	Y
130. Tüm ayrıntıları bütünüyle düşünmeksizin, çoğu kez içgüdülerimi, önsezi ve sezgilerimi izlerim.	D	Y
131. Başkaları, benden istediklerini yapmayacağım için, çoğu kez benim aşırı bağımsız olduğumu düşünürler.	D	Y
132. Çoğu kez etrafımdaki tüm kişilerle güçlü manevi ve duygusal bağlantım olduğunu hissedirim.	D	Y
133. Benden farklı değer yargıları olan insanları sevmek, genellikle benim için kolaydır.	D	Y
134. Başkaları benden daha çoğunu beklese bile, olabildiğince az iş yapmaya çalışırım.	D	Y
135. İyi alışkanlıklar benim için “ikinci mizaç” olmuştur ve hemen her zaman otomatik ve kendiliğinden davranışlardır.	D	Y
136. Başkalarının bir şey hakkında benden daha çok bilmesi gerçeğinden, çoğu zaman rahatsızlık duymam.	D	Y
137. Genellikle kendimi başkalarının yerinde hayal etmeye çalışır, böylece onları gerçekten anlayabilirim.	D	Y
138. Tarafsızlık ve dürüstlük gibi ilkeler yaşamımın bazı yönlerinde pek az rol oynarlar.	D	Y
139. Para biriktirmede çoğu kimseden daha iyiyimdir.	D	Y
140. Kendimi nadiren öfkelenmiş ve engellenmiş hisseder, işler yolunda gitmediğinde hemen başka etkinliklere dalarım.	D	Y
141. Çoğu kimse önemli olmadığını düşünse bile, çoğu kez işlerin değişmez ve düzenli biçimde yapılmasında ısrar ederim.	D	Y
142. Hemen her sosyal durumda, kendimi oldukça güvenli ve emin hissedirim.	D	Y
143. Özel düşüncelerimden nadiren söz ettiğimden, arkadaşlarım duygularımı anlamakta güçlük çekerler.	D	Y
144. Çoğu kimse bana yeni ve daha iyi bir yol olduğunu söylese bile, işleri yapış tarzımı değiştirmekten nefret ederim.	D	Y
145. Bilimsel olarak açıklanamayan şeylere inanmanın, akıllıca olmadığını düşünürüm.	D	Y
146. Düşmanlarımın acı çektiğini hayal etmekten hoşlanırım.	D	Y
147. Çoğu kimseden daha fazla enerjim var ve daha geç yorulurum.	D	Y
148. Yaptığım her işte ayrıntılara dikkat etmekten hoşlanırım.	D	Y
149. Endişeye kapıldığımdan, arkadaşlarım her şeyin yolunda gideceğini söyleseler bile, yapmakta olduğum işi bırakırım.	D	Y
150. Çoğu kez başka herkesten daha güçlü olmayı dilerim.	D	Y
151. Genellikle ne yapacağımı seçmede serbestimdir.	D	Y
152. Çoğu kez kendimi yapmakta olduğum işe o kadar kaptırırım ki, bir an nerede olduğumu unuturum.	D	Y
153. Bir ekibin üyeleri, paylarını nadiren dürüstçe alırlar.	D	Y
154. Birkaç saat sessiz ve hareketsiz kalmaktansa, çoğu zaman riskli şeyler(planörle uçmak ya da paraşütle atlamak gibi) yapmayı tercih ederim.	D	Y

155.Çoğu zaman dürtüsel olarak o kadar çok para harcarım ki, tatil yapmak gibi özel planlar için bile para biriktirmek bana güç gelir.	D	Y
156.Başkalarını memnun etmek için kendi bildiğimden şaşmam.	D	Y
157.Yabancılarla birlikteyken hiç sıkılğan değilimdir.	D	Y
158.Çoğu kez arkadaşlarımların arzularına boyun eğirim.	D	Y
159.Zamanımın çoğunu, gerekli gibi görünen, ancak benim için gerçekte önemsiz olan şeylere harcarım.	D	Y
160.Ticari kararlarda, neyin doğru neyin yanlış olduğuna ilişkin dinsel ya da ahlaki ilkelerin çok etkili olması gerektiğini düşünmem.	D	Y
161.Çoğu kez başkalarının yaşantılarını daha iyi anlamak için, kendi yargılarımı bir kenara koymaya çalışırım.	D	Y
162.Alışkanlıklarımın çoğu, bana değerli amaçlara ulaşmada zorluk çıkarır.	D	Y
163.Dünyayı daha iyi bir yer yapmak için; savaş, yoksulluk ya da haksızlıkları önlemeye çalışmak gibi gerçekten de kişisel fedakârlıklar yaptım.	D	Y
164.Gelecekte olabilecek kötü şeyler hakkında hiç endişelenmem.	D	Y
165.Kendi denetimimi yitirecek kadar, hemen hiç heyecanlanmam.	D	Y
166.Düşündüğümden daha uzun sürerse, çoğu kez o işi bırakırım.	D	Y
167.Başkalarının benimle konuşmalarını beklemektense, konuşmaları kendim başlatmayı tercih ederim.	D	Y
168.Bana yanlış yapan birisini, çoğu zaman, çabucak bağışlarım.	D	Y
169.Davranışlarımı, büyük ölçüde denetimim dışındaki etkiler belirler.	D	Y
170.Yanlış bir önsezi ya da hatalı bir ilk izlenim nedeniyle, çoğu kez kararlarımı değiştirmek zorunda kalırım.	D	Y
171. İşlerin yapılması için, bir başkasının ön ayak olmasını beklemeyi tercih ederim.	D	Y
172.Genellikle başkalarının görüşlerine saygı duyarım.	D	Y
173.Yaşamdaki rolümün berraklaşmasına yol açan, kendimi çok coşkulu ve mutlu hissettiğim yaşantılarım olmuştur.	D	Y
174.Kendim için bir şeyler satın almak eğlendiricidir.	D	Y
175.Kendimin duygu dışı algılar yaşantıladığıma inanırım.	D	Y
176.Beynimin düzgün çalışmadığına inanırım.	D	Y
177.Davranışlarıma yaşamım için koyduğum belli amaçlar, güçlü şekilde yol gösterir.	D	Y
178.Genellikle başkalarının başarısına ön ayak olmak aptalcadır.	D	Y
179.Çoğu kez sonsuza değin yaşamak isterim.	D	Y
180.Genellikle soğukkanlı ve başkalarından ayrı kalmaktan hoşlanırım.	D	Y
181.Hüzünlü bir film seyrederken, ağlama ihtimalim çoğu kimseden daha fazladır.	D	Y
182.Hafif rahatsızlık ya da gerginlikten çoğu kimseye göre daha çabuk kurtulurum.	D	Y
183.Cezalandırılmayacağımı sandığımda, çoğu kez kuralları ve düzenlemeleri ihlal ederim.	D	Y

184.Çoğu ayartıcı durumda, kendime güvenebilmem için iyi alışkanlıklar geliştirmemi sağlayacak, çok sayıda uygulama yapmam gerekir.	D	Y
185.Keşke başkaları bu kadar çok konuşmasalar.	D	Y
186.Önemsiz ya da kötüyümüş gibi görünseler bile, herkes itibar ve saygı ile muamele görmelidir.	D	Y
187.Yapılması gerekli olan işleri sürdürebilmek için, çabuk kararlar vermekten hoşlanırım.	D	Y
188.Yapmaya çalıştığım her şeyde, genellikle şansım açıktır.	D	Y
189.Çoğu kimsenin tehlikeli nitelendirebileceği şeyleri (ıslak ya da buzlu bir yolda hızlı araba kullanmak gibi), genellikle kolayca yapabileceğime dair kendime güvenirim.	D	Y
190.Başarılı olma şansı olmadıkça, bir şey üzerinde çalışmayı sürdürmede bir yarar görmüyorum.	D	Y
191. İşleri yaparken yeni yollar araştırmaktan hoşlanırım.	D	Y
192.Eğlence ya da heyecan için para harcamaktansa, biriktirmekten zevk alırım.	D	Y
193.Bireysel haklar, herhangi bir grubun gereksinimlerinden daha önemlidir.	D	Y
194.Kendimi, ilahi ve olağanüstü bir manevi güçle temas içinde hissettiğim yaşantılarım oldu.	D	Y
195. İçinde, ansızın var olan her şeyle berrak ve derinden bir aynılık duygusu edindiğim, epeyce coşkulu anlarım oldu.	D	Y
196. İyi alışkanlıklar, işleri istediğim şekilde yapmamı kolaylaştırır.	D	Y
197.Çoğu kimse benden daha çok çare bulucu görünür.	D	Y
198.Sorunlarım için, çoğu kez başkalarını ve koşulları sorumlu tutarım.	D	Y
199.Bana kötü davranmış olsalar bile, başkalarına yardım etmekten hoşnutluk duyarım.	D	Y
200.Çoğu kez, tüm yaşamın kendisine bağlı olduğu manevi bir gücün parçasıymışım hissine kapılırım.	D	Y
201.Arkadaşlarla birlikteyken bile, çok fazla “açılmamayı” tercih ederim.	D	Y
202.Kendimi zorlamaksızın, genellikle tüm gün boyunca bir şeylerle “meşgul” kalabilirim.	D	Y
203.Başkaları çabuk bir karar vermeme isteseler bile, karar vermeden önce hemen her zaman tüm olgular hakkında ayrıntılı düşünürüm.	D	Y
204.Bir şeyi yanlış yaptığımı anladığımda, sıkıntıdan öyle kolayca kurtulamam.	D	Y
205.Çoğu kimseden daha mükemmeliyetçiyimdir.	D	Y
206.Bir şeyin doğru mu yanlış mı olduğu, sadece bir görüş meselesidir.	D	Y
207. Şimdiki doğal tepkilerimin, genellikle ilkelerim ve uzun vadeli amaçlarımla tutarlı olduğunu düşünürüm.	D	Y
208.Tüm yaşamın, bütünüyle açıklanamayacak bir manevi düzen ya da güce bağlı olduğuna inanırım.	D	Y
209.Bana kızgın oldukları söylenmiş olsa bile, yabancılarla tanıştığımda güvenli ve rahat olacağımı düşünürüm.	D	Y

210. İnsanlar yardım, sempati ve sıcak bir anlayış bulmak için bana yaklaşmanın kolay olduğunu söylerler.	D	Y
211.Yeni düşünceler ve etkinliklerden heyecan duymada, çoğu kimseye göre daha geriyimdir.	D	Y
212.Bir başkasının duygularını incitmemek için söylenecek olsa bile, yalan söylemekte sıkıntı yaşarım.	D	Y
213.Hoşlanmadığım bazı insanlar var.	D	Y
214.Başka herkesten daha fazla hayran olunmak istemem.	D	Y
215.Sıradan bir şeye bakarken, çoğu kez olağan üstü bir şey olur ve sanki onu ilk kez görüyormuşum duygusuna kapılırım.	D	Y
216.Tanıdığım çoğu kimse, başka kimin incineceğine aldırmaksızın, yalnızca kendisini düşünür.	D	Y
217.Yeni ve alışılmadık bir şey yapmak zorunda olduğumda, genellikle gergin ve endişeli hissederim.	D	Y
218.Çoğu kez kendimi tükenmişlik sınırına dek zorlar ya da gerçekte yapabileceğimden daha fazlasını yapmaya çalışırım.	D	Y
219.Kimileri para konusunda aşırı cimri ya da eli sıkı olduğumu düşünür.	D	Y
220.Mistik yaşantı söylentileri, muhtemelen sadece birer hüsnü kuruntudan ibarettir.	D	Y
221.Sonucunda acı çekeceğimi bilsem bile, irade gücüm çok güçlü ayartmaları üstesinden gelmeyecek kadar zayıftır.	D	Y
222.Herhangi birisinin acı çektiğini görmekten nefret ederim.	D	Y
223.Yaşamımda ne yapmak istediğimi biliyorum.	D	Y
224.Yaptığım işin doğru mu yanlış mı olduğunu düşünüp taşınmak için, düzenli olarak zaman ayırırım.	D	Y
225.Çok dikkatli olmazsam, benim için işler çoğu kez ters gider.	D	Y
226.Kendimi keyifsiz hissettiğimde, yalnız kalmak yerine arkadaşlarla birlikte olduğumda, genellikle daha iyi hissederim.	D	Y
227.Aynı şeyi yaşantılamayan birisiyle duyguları paylaşmanın, mümkün olmadığını düşünürüm.	D	Y
228.Çevremde olup bitenlerden bütünüyle haberdar olmadığım için, başkalarına çoğu kez sanki başka bir dünyadaymışım gibi gelir.	D	Y
229.Keşke başka herkesten daha iyi görünüşlü olsam.	D	Y
230.Bu anket formunda çok yalan söyledim.	D	Y
231.Arkadaş canlısı oldukları söylenmiş olsa bile, genellikle yabancılarla tanışmak zorunda kalacağım sosyal ortamlardan uzak dururum.	D	Y
232.Baharda çiçeklerin açmasını, eski bir arkadaşı yeniden görmek kadar severim.	D	Y
233.Zor durumları, genellikle bir meydan okuma ya da fırsat olarak değerlendiririm.	D	Y
234.Benimle ilgili kimseler, işleri benim tarzıma göre yapmayı öğrenmek zorundadırlar.	D	Y
235.Sahtekar olmak, yalnızca yakalandığınızda sorun yaratır.	D	Y
236.Hafif rahatsızlık ve gerginlikten sonra bile, genellikle çoğu kimseden daha fazla güvenli ve enerjik hissederim.	D	Y

237. Herhangi bir kağıdı imzalamam istendiğinde, her şeyi okumaktan hoşlanırım.	D	Y
238. Yeni bir şeyler olmadığında, genellikle heyecan ya da coşku verici bir şey aramaya başlarım.	D	Y
239. Bazen keyifsiz olurum.	D	Y
240. Ara sıra insanların arkasından konuşurum.	D	Y

ÖZGEÇMİŞ

1989 yılında doğan Özcan, 2012 yılında Fatih Üniversitesi İngilizce Psikoloji bölümünden mezun olmuştur. 2013 yılında ise Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Çalışmaları bölümünde yüksek lisansa başlamıştır. Tez konusu “Arap Baharı Sonrasında Selefilere Siyasi Sürece Katılımı”dır. Halen Kuzey Afrika çalışmalarına devam etmektedir. 2015 yılında Mustafa Özcan ile ‘İŞİD ve Kökenleri–Haricilik ve Selefilik’ isimli kitabı neşretmiştir. Aynı yıl, Vahdet Gazetesi, Serbest Kürsü’sünde yazıları yayınlanmıştır. Yine aynı yıl, Fatih Sultan Mehmet üniversitesinde Klinik Psikoloji yüksek lisansına başlamıştır ve tez dönemindedir. Kendisi iyi derecede İngilizce bilmektedir. Halen kendi ofisinde psikolog olarak çalışmalarına devam etmektedir.